PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

UREDNIŠTVO IN UPRAVA trg GOLDONI 1, I. NAD.
Telefoni: Uredništvo 93-806 in 93-808 — Uprava 93-807
Rokopisi se ne vračajo.
OGLASI pri Upravi od 8.30 do 12 in od 15 do 18 - Tel. 93-807
CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 40 lir, finančni in pravni 60 lir, osmrtnice 70 lir.
NAROČNINA
Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLRJ: 55, 165, 330, 650 din.
Čekovni račun na ime «Ljudska založba»: Trst 11-5156; Reka 45-301; Ljubljana «Primorski dnevnik» — uprava 60-4045-34.

Leto III - Cena 15 lir - 6 jugolir - 2.50 din — TRST sreda, 17. decembra 1947 — Poštnina plačana v gotovini. Spedizione in abbon. postale — Štev. 774

Londonska konferenca je razkrinkala angloameriško imperialistično politiko

Ameriška delegacija je prišla v London z naprej določenim načrtom, da onemogoči uspeh konference - Marshall in Bevin nosita vso odgovornost za neuspeh - Bidault se je kakor vedno skril za tovariša - Namestniki nadaljujejo razpravljanje o Avstriji

London, 16. — Včerajšnji nenaden zaključek konference štirih zunanjih ministrov je v mednarodnih političnih krogih napravil velik vtis. Toda pazljivim opazovalcem dogodkov ni ušlo, da so propagandisti onkraj oceana izvedli za prekinitev konference že predčasno vse priprave. Ze prejsnji petek so ameriški in angleški delegati, kakor tudi ameriški in angleški novinarji napovedovali, da bo prišla konferenca v ponedeljek na mrtvo točko. Dulles, Kennan in Douglas, ki so že več mesecev prej glede na vprašanje enotnosti Nemčije pripravljali prepad med velesilami, so izločili vsako možnost za sporazum, ker so se zavedali, da so londonski sestanki na preveč očiten način pokazali vso anglo-ameriško imperialistično politiko v nasprotju z miroljubnimi nameni demokratične politike Sovjetske zveze.

V živo je zadela zadnji petek izjava Molotova glede vprašanja reparacij. Molotov je odločno svojim trem tovarišem izjavil, da če zahteva njegova vlada od 128 milijard dolarjev povzročene vojne škode danes samo 10 milijard, kakor je bilo dogovorjeno v Jalti in Potsdamu, potem Sovjetska zveza ne prosi miloščine. Na nadaljne opombe, da je Nemčija plačala komaj 33 milijonov dolarjev in to 20 državam, in da je tega kriva anglosaška vojna uprava; ki je dosegla komaj 35% nemške proizvodnje namesto 70%, od katerih bi po odstopu 10% na račun reparacij obdržala Nemčija zase še vedno 60%, nista Marshall in Bevin našla nobenega odgovora. Ko pa jima je Molotov predočil, da se je Nemčija pri Anglosasih, zlasti pri ZDA zadolžila zaradi uvoza nepotrebnih predmetov za celih 700 milijonov dolarjev in da imajo ZDA v načrtu dovoliti zapadni Nemčiji prihodnje leto zopet kredit v znesku 1150 milijonov dolarjev in da kaže vse to, da si hočejo zapadne velesile ustvariti v Nemčiji gospodarska in strategična oporišča, tedaj Marshall in Bevin vsega tega nista mogla tajiti in sta začela ugovarjati, da ju Molotov neupravičeno napada.

Se najbolj pa sta se Marshall in Bevin čutila prizadeta, ko je Molotov posvetil v tajnosti zakulisnega komplota z ustanovitvijo združitve vseh treh zapadnih področij, ustanovitvijo nove zapadne nemške države, kot prednje straže imperialističnega in antidemokratičnega bloka. V zvezi s tem je Molotov navajal, da so poveljniki ameriške in angleške cone izvedli že vse priprave za sklicanje nekakega parlamenta, sestavljenega iz osmih deželnih predsednikov obeh področij ter članov posvetovalnega sveta v Frankfurtu in da označujejo že seda; Anglosasi in francoski vladni krogi združitev vseh treh con kot aneksijo, ki ima samo gospodarski značaj in da gre za ustanovitev posebne zapadno-nemške države. Pri tej točki sta začela dogodke tajiti.

Moskovski radio je danes komentiral preložitev konference tako-le: «Bevin in Marshall sta skušala zvrniti na sovjetsko delegacijo vso odgovornost zaradi dejstva, ker konferenca ni mogla doseči sporazuma o nemškem in avstrijskem vprašanju. V resnici sta bila ona dva tista, ki sta ovirala mednarodno sodelovanje za sklenitev miru. Bidault je smatral za umestno, da se skrije za svoja tovariša. Včeraj je zopet dokazal svojo dvoličnost, ki je vselej označevala zadržanje francoske delegacije na tej konferenci.»

«TASS» je izdala danes poročilo, v katerem pravi med drugim, da vse okolnosti dokazujejo, da je prišla ameriška delegacija v London z naprej določenim načrtom, in sicer, da ne prevzame nobenih obveznosti, ki bi ovirale razkosanje Nemčije. Ameriški načrt je zasledoval samo to, da je treba ne samo podkopati konferenco, temveč tudi onemogočiti vsako delo za sestavo nemške mirovne pogodbe. To dokazuje tudi odklonitev ameriške, angleške in francoske delegacije, da bi h konferenci pripustili delegate kongresa nemškega naroda in tako slišali mnenje nemških naprednih krogov glede bodoče ureditve Nemčije.

Evropski tisk si je edin v tem, da je prišla pobuda za odložitev konference od ZDA, da je Molotov do zadnjega poskušal preprečiti prekinitev konference, da pa je končno glede na odločnost ostalih treh ministrov moral tudi on popustiti. Edina vez, ki ostane med štirimi delegacijami, je ona, ki jo tvorijo namestniki, katerim so poverili preučevanje in morebitno ureditev avstrijskega vprašanja; nadaljnja vez med štirimi velesilami bo ostal tudi zavezniški kontrolni svet in komandatura v Berlinu.

Pariški list «Ce Soir» pripisuje polom konference edino-le odklonitvi angleškega in ameriškega delegata na opravičene zahteve Sovjetske zveze glede nemških reparacij. List naravnost pravi, da je Marshall torpediral konferenco. Tudi «Humanité» zatrjuje, da pade vsa odgovornost za neuspeh konference samo na Marshalla in njegova dva sekudanta, Bevina in Bidaulta. List nadaljuje, da se je Marshall odločil razbiti konferenco, da dobi proste roke v svoji politiki, s katero zasleduje to, da napravi iz zapadne Nemčije strateško bazo v korist ameriškega imperializma v Evropi.

Prav tako obtožuje «Daily Worker» Bevina in Marshalla, da sta s svojim postopanjem povzročila, da se je svet razdelil v imperialistični in demokratični blok. Konservativni «Daily Mail» je kar vesel, ko piše, da je treba iz sedanjega dvoconskega napraviti triconsko ozemlje, ker trgovci ne morejo najti nekdanjih vezi, ki so jih pretrgali državniki. Vladni krogi pa so mnenja, da bo prekinitev konference imela za posledico važne gospodarske in finančne ukrepe, ki jih bodo ZDA in Anglija uvedle v zapadnih conah in sicer predvsem valutno reformo za izdajo novih bankovcev, s katerimi bodo zamenjali stari denar v razmerju 1:10.

Naklepi zapadnjakov niso ostali prikriti niti Nemcem. Tako ugotavlja list «Tägliche Rundschau», da so pogajanja v Londonu, kakor tudi v zapadni Nemčiji izvršene priprave dokazale, da so zapadne velesile delale namerno na to, da konferenca propade. List «Berlin am Mittag» poudarja, da je Molotov branil nemške koristi in, da je šlo na teh sejah za vprašanje, ali naj ostane Nemčija demokratična in neodvisna država. S tem, da je Marshall nepričakovano prekinil pogajanja, je dokazal, da ni imel v svojem načrtu neodvisne združene in demokratične Nemčije.

Z ozirom na prekinitev konference je Molotov že danes odpotoval in sicer v Berlin, kjer se je ustavil še pri sovjetskem vojaškem poveljstvu in nato nadeljeval pot v Moskvo. Marshall bo odpotoval v četrtek. V Londonskem zunanjem ministrstvu zanikajo vest, ki jo je objavil list «Evening Standard», da se bodo že 15. januarja zbrali v Washingtonu Marshall, Bevin in Bidault in razpravljali o združitvi zapadnih treh zasedbenih con in da namerava Marshall ponuditi Franciji in Angliji sklenitev tristranke vojaške pogodbe proti morebitnemu napadu Nemčije ali katere druge države.

Bidault je imel danes tiskovno konferenco, na kateri se je dejansko izognil pravim odgovorom na vprašanja, ki so jih stavili novinarji. Obnašal se je tako, kakor se je o njem izrazil Molotov, in sicer dvolično. Edino v zahtevi po Posarju, posebnem režimu v Porurju in Porenju s francoskim sodelovanjem, podaljšani zasedbi Nemčije in ustanovitvi federalne nemške države je bil jasen.

Jutri se bodo sestali namestniki. Razpravljali bodo o vprašanju nemške imovine v Avstriji s posebnim ozirom na predlog Molotova, da zniža Sovjetska zveza svoje zahteve za eno tretjino od prvotnih.

Razprava o guvernerju odložena na četrtek

LAKE SUCCESS, 16. (Ansa) — **Zaradi bolezni ameriškega delegata je bila seja Varnostnega sveta, na kateri bi morali jutri razpravljati o imenovanju tržaškega guvernerja, odložena na četrtek. Možno je, da bodo na tej seji predložili nove kandidate.**

Lužiški Srbi zunanjim ministrom

LONDON, 16. — Predstavnik Zveze lužiških Srbov Vihaz je včeraj izročil spomenico Svetu zunanjih ministrov. V spomenici pozivajo zunanje ministre, naj preučijo lužiško vprašanje ter naj se zajamčijo narodnostne pravice lužiških Srbov.

MOSKVA, 16. — V skladu z določbami mirovne pogodbe so sovjetske čete včeraj zapustile bolgarsko ozemlje.

Svobodna Primorska si bo odslej sama pisala pravico

Govor Otona Župančiča in Franceta Bevka ob prisegi primorskih poslancev v Ljudski skupščini LR Slovenije

LJUBLJANA, 16. — Včeraj se je ljudska skupščina LRS Slovenije sestala k svojemu drugemu rednemu zasedanju. V prvi točki dnevnega reda je Ljudska skupščina s prisrčno manifestacijo odrešenemu primorskemu ljudstvu soglasno verificirala mandate novoizvoljenih ljudskih poslancev iz Slovenskega Primorja, ki so položili prisego.

Nato je prvi pozdravil zastopnike primorskega ljudstva veliki pesnik in ljudski poslanec Oton Župančič, ki je med drugim dejal: «Po združitvi z Jugoslavijo mora najti to ljudstvo zadoščenje za svoje mnogoletno trpljenje in možnost za vsestranski napredek.

V Gorici sami sem se ustavil pred tisto čudno mejo, ki teče po sredi mesta v obliki nekake zvite žične mreže ali kaj. Onkraj so stali ljudje in strmeli kakor uročeni in kakor da ne morejo verjeti. Videli so, kako se tu v taktu veselega živega dela giblje na tisoče in tisoče rok, ki ustvarjajo blagostanje. In v strmečih očeh tistih ljudi onkraj te zlobne meje sem videl globoko žalost, da so oni izključeni iz tega člega dela za bodočnost.

Da, mi moramo skrbeti, da bo tu zrasla Nova Gorica, mesto veselega svobodnega duha, mesto, ki bo vabilo vsa srca onkraj v svoje vedro območje, lepo gospodarsko in trgovinsko središče z mogočno, moderno arhitekturo, trdnjavo, ki naj priča našim zakrknjenim nasprotnikom, da mislimo res na ohranitev miru na svetu.

Za njih je govoril ljudski poslanec France Bevk, ki se je zahvalil za bratski sprejem in nato med drugim dejal, da primorsko ljudstvo prvič stopa v slovensko skupščino, kjer si bo z ostalimi brati iste krvi in istega jezika poslej samo pisalo svoje postave in gradilo svojo bodočnost.

Govoril je nato o dolgoletni borbi primorskega ljudstva in poudaril, da so danes pred njim sadovi te borbe in svetla bodočnost v svobodi. Dalje je poudaril, da so bile volitve v Zvezni svet in Ljudsko skupščino ponoven plebiscit primorskega ljudstva za Jugoslavijo.

Enotno kot v preteklosti bo primorsko ljudstvo zvesto načelom Osvobodilne fronte budno čuvalo zapadne meje in odločno nadaljevalo boj za dosego vseh narodnih ciljev. To ljudstvo se zaveda dolžnosti, ki jih je prevzelo s priključitvijo in se bo vključilo v delo za gospodarsko neodvisnost. Ti, ki so po tuji krivdi zaostali v gospodarskem in kulturnem pogledu, se bodo v zagonu svojih mladih sil dvignili, da bo njihova ožja domovina med najnaprednejšimi predeli mlade republike.

Ljudska skupščina je besede tov. Bevka sprejela z dolgotrajnim ploskanjem. Nato je nadaljevala delo in sprejela predlog zakona o amnestiji in pomilostitvi, o likvidaciji agrarne reforme, ki se je izvajala do 6. aprila 1941 na veleposestvih na ozemlju LR Slovenije ter druge zakonske predloge. Skupščina nadaljuje svoje delo.

SUBOTICA. — Madžarski kulturni center v Subotici je praznoval 75-letnico svoje ustanovitve.

Jasni nameni

United Press je druga največja ameriška časopisna agencija, ki zalaga s svojimi članki v ZDA 929 listov in 696 radijskih postaj, a v inozemstvu še 650 listov (med njimi 135 fašističnih v Francovi Španiji). Kot lastnik figurira nek Roy Howard, v resnici pa je last Morganovega in Galetovega kapitala ter drugih bank. In zato agencija tudi zastopa interese teh finančnih skupin.

Podpredsednik te agencije Virgil M. Pinkley je pred dvema dnevoma objavil v tukajšnjem neofašističnem listu «Voce libera» (svoji k svojim!) članek o sedanji politični situaciji v Trstu, ki seveda popolnoma spada v okvir interesov tiska tržaških reakcionarjev, kar je ponovni dokaz, da so resnična predstraža ameriških finančnih magnatov. Članek pa je precej zanimiv, ker razlaga mnenja krogov angloameriške vojaške uprave v Trstu. Najvažnejše ugotovitve podpredsednika Pinkleya so naslednje:

1.) O stališču glede skupnega jugoslovansko-ameriškega koordinacijskega organa za Tržaško ozemlje, ki ga je predložila Jugoslavija, se ni slišalo doslej še nič gotovega, kajti vest, ki so jo razbobnali tukajšnji šovinistični listi, da sta vladi ZDA in Anglije predlog odbili — še ni bila potrjena. Pinkley pa nam pove, da anglo-ameriški funkcionarji priznavajo, da bi trojna uprava predstavljala «veliko zboljšanje sedanje smešne ureditve», toda obenem trdijo, da bi «navzočnost jugoslovanskih čet v mestu predstavljala začetek izgube Trsta za zapadni svet.» Za besedami «zapadni svet» se namreč skrivajo njihovi «zapadni» interesi, t. j. interesi United Pressa, ali ameriškega finančnega kapitala. To pa je seveda v nasprotju s koristmi tukajšnjega prebivalstva, ki je celo reakcionarni tisk prisililo, da je zadnje čase objavljal članke, v katerih se obsoja odklonilno stališče glede jugoslovanskega predloga, kar pomeni, da so torej interesi tukajšnjega prebivalstva v vedno večjem nasprotju z interesi ameriških imperialistov, ter da so po drugi strani skoraj vsi Tržačani prepričani, da je edino Jugoslavija pravi zagovornik njihovih koristi.

2.) Pinkley, ki se je v Trstu (ali se še) vrtil v krogih anglo-ameriških funkcionarjev, nam tudi pove, da ti funkcionarji priznavajo, da si Jugoslavija želi čimprejšnjega prihoda guvernerja — sami pa na vprašanje, ali so istega mnenja, odgovarjajo: «Beh, dipende» — in da se ravno «ne vznemirjajo» zaradi tega. Vsekakor priznanje, ki popolnoma potrjuje nedavne ugotovitve jugoslovanskega delegata dr. Beblerja pred skupščino OZN: angloameriški vladi nočeta sporazuma glede guvernerja, ker bi hoteli za večne čase zadržati Trst kot svojo vojaško bazo, pa čeprav samo z 10.000 vojaki.

3.) Svojčasno smo pisali o bajkah, ki jih je širil «radio babe» o pogajanjih med Italijo in Jugoslavijo glede ukinitve Tržaškega ozemlja in razdelitve med obe državi. No, Pinkley nam sedaj pove, da ni bil ta «radio» nihče drugi kot «zavezniška vojaška obveščevalna služba!». Podpredsednik Pinkley pa je zelo zgovoren gospod in nam pove tudi to, da anglo-ameriški funkcionarji v Trstu trdijo, da hoče Jugoslavija sedaj prav zato sodelovati, t. j. uresničiti enotnost Tržaškega ozemlja, da bi ga nato z Italijo razdelila. Vsekakor višek novinarske spretnosti (vsestranske!) in fantazije! Da bi pa bila zadeva bolj verjetna, pravi dalje Pinkley, da so nekateri «britanski in ameriški opazovalci (tokrat samo opazovalci) mnenja, da bi bila takšna razdelitev in odstranitev malega svobodnega ozemlja najboljša rešitev», toda..., da so pri tem zelo previdni, kajti umik njihovih trup in prepustitev te življenjske točke zaščiti Italije, ki razpolaga s tako neznatno oboroženo silo, najbrž ni varna... Cilj vseh teh kombinacij pa je očiten: ustvariti v Trstu negotovost, češ naj je le vse začasno, danes je tako, jutri bi moglo biti drugače itd. To se pravi, tisto kar določa mirovna pogodba se tudi lahko ne izvrši. Na kratko povedano: manever sabotiranja mirovne pogodbe; odlagati gospodarsko obnovo, normalizacijo življenja, mirno sožitje. Komu to koristi? Tržaškemu prebivalstvu prav gotovo ne. Očitno le tistim, ki Pinkleyju naročajo podobne članke.

H koncu še nekaj o najnovejši skromnosti «Voce libera». V svoji pripombi k Pinkleyjevemu članku se namreč zadovoljuje s sveto vzhodno mejo Italije — na reki Mirni! Snežnik je torej šel po vodi že prej, sedaj pa vidimo, da se je reva odrekla celo Wilsonovih, raznih angleških in ameriških ter vrag si ga vedi kakšnih vse črt. V skrbeh smo, kaj bo na to dejal esulski CLN za Istro...

Bolgarija in Albanija podpisali pogodbo o pomoči

SOFIJA, 16. — Danes sta v Plovdivu bolgarski ministrski predsednik Dimitrov in albanski ministrski predsednik Enver Hodža podpisala pogodbo o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči med obema državama.

Na poti iz Sofije v Plovdiv je ljudstvo navdušeno pozdravljalo albansko delegacijo. Na postajah, kjer se je vlak ustavil, je Enver Hodža nagovoril albansko ljudstvo in poudaril, da se bo zveza med bolgarskim in albanskim ljudstvom ter z jugoslovanskimi narodi še bolj utrdila in preprečila, da bi balkanski narodi postali predmet prekupčevanja in da bi tuji imperialisti odločali o njihovi usodi.

Poudaril je, da bodo narodi vseh treh držav skupno s sovjetskim ljudstvom zastavili vse svoje sile, da zajamčijo mir na Balkanu in preprečilo napadalne načrte imperialistov.

Na velikem zborovanju v Plovdivu, je Georgij Dimitrov imel govor, v katerem je med drugim dejal, da se imperialisti, njim na čelu njihovi pobudniki in ameriški gospodarji z vsemi sredstvi trudijo, da bi podkopali osnove OZN, ki naj tvorijo mednarodno obrambo miru med narodi. Dimitrov je nadalje poudaril, da je bolgarsko in albansko ljudstvo v interesu njunih bodočih rodov dolžno, da s skupnimi napori, z mirnimi sredstvi, če pa je potrebno tudi z orožjem v roki, branita svojo svobodo in neodvisnost. Isti smisel ima tudi zavezništvo Bolgarije z Jugoslavijo in Albanijo in z državami ki ga bo še sklenila, in sicer z Romunijo, Madžarsko, Poljsko, Češkoslovaško in Sovjetsko zvezo.

Končno je izrazil Dimitrov svoje obžalovanje, da grško ljudstvo ne more sodelovati pri izgraditvi miru na Balkanu.

Bolgarska in albanska delegacija sta podpisali danes poleg pogodbe o medsebojni pomoči tudi kulturni dogovor ter pogodbo o bolgarsko-albanskih trgovinskih odnosih.

Kulturni festival istrskih Italijanov

REKA, 16. — Na Reki se je začel kulturni, umetniški in dramatični festival Italijanov Istre in Reke. Udeležili so se ga skupine iz Reke, Rovinja, Pulja, Poreča in drugih krajev.

ITALIJA - ZNAČILEN PRIMER kakšen je namen ameriške „pomoči"

Ameriški trusti in monopoli nadzorujejo večji del italijanke industrije - Novo vlado so kapitalistični krogi ZDA ugodno sprejeli - Togliatti obsoja De Gasperijev protiustavni postopek - Splošna stavka v Cataniji na Siciliji

RIM, 16. — Danes nudi Italija najbolj značilen primer, kakšen je pravi namen tako imenovane ameriške pomoči Evropi. Ameriški trusti in monopoli nadzorujejo večji del italijanske industrije in Argovine. Družbi «Standard» in «Vacum Oil» sta se že polastili polovico delnic italijanskih petrolejskih družb in popolnoma nadzorujeta to industrijo.

To se dogaja tudi na drugih področjih industrije, tako da se je «pomoč» Italiji spremenila v navadno ropanje italijanskega ljudstva in države, pri katerem so udeleženi italijanski finančni in industrijski krogi. Posledice občuti ljudstvo, čigar življenjski pogoji se iz dneva v dan slabšajo.

Toda delavske množice ostro obsojajo De Gasperijevo politiko in široke množice so s številnimi stavkami pokazale svoj odpor proti sedanji vladi.

V Cataniji so danes proglasili splošno stavko v zvezi z mezdnim vprašanjem poljedelskih delavcev in z brezposelnostjo.

De Gasperi je v skupščini predstavil novo vlado in trdil, da bo ta vlada zajamčila v državi demokratično delovanje ter da bo skušala olajšati posledice gospodarske krize. Nekam dobrohotno je pozval «privilegirane razrede, naj napravijo svojo socialno dolžnost».

Napovedal je tudi priprave za izvedbo volitev, ki naj bi bile vsekakor pred 18. aprilom prihodnjega leta, «če se ne bi ponudile ugodne prilike, da bi se volitve lahko prej izvedle.»

Togliatti je izjavil, da je De Gasperi sestavil novo vlado, ne da bi se bil prej posvetoval s parlamentarnimi strankami. S tem je ravnal protiustavno. Zato je zahteval, naj se začne debata o vladni izjavi in naj se v ta namen seja odloži.

Predsednik zbornice je sporočil, da bodo o vladni izjavi razpravljali jutri popoldne.

Najbolj značilen komentar o novi vladi pa je objavil ravno Patrisijev fašistični list «Ora d'Italia», ki piše med drugim: «V protikomunistični funkciji smo podprli zadnjo De Gasperijevo vlado, čeprav ne odobravamo popolnoma programa preosnovane vlade. Ta vlada, čeprav izključuje komuniste, ne bo imela potrebe naše pomoči, ker ima širšo parlamentarno podlago». Z drugimi besedami pomeni to, da je Saragat zamenjal Patrisija v podpiranju črne vlade.

DE GASPERI

Tudi «neodvisni» list «Messaggero» piše, da je De Gasperi preosnoval svojo vlado na način, da bo ugodno sprejeta v ameriških kapitalističnih krogih, kjer uživajo Saragat in njegovi prijatelji veliko naklonjenost.

V zvezi s Trumanovimi izjavami ob odhodu ameriških čet iz Italije je komunistični poslanec Negarville izročil De Gasperiju nujno zahtevo, naj izjavi, ali ne misli protestirati proti izjavam Trumana, ki hoče napraviti iz Italije ameriški protektorat

TRUMANOVA DOKTRINA V FRANCIJI

Schuman preganja delavce in sindikalne voditelje

Francoska socialistična stranka povezana z reakcionarnimi silami Amerike in Francije

PARIZ, 16. — Danes in jutri zaseda v Parizu narodni svet francoske socialistične stranke. Prvotno je bil določen za november izreden kongres, ki pa je bil očividno zaradi socialne napetosti, ki je tedaj vladala v Franciji, odpovedan. V stranki se je organizirala posebna skupina, ki je ostro nastopila proti vodstvu in mu očitala, da je namenoma preprečilo sklicanje kongresa, in da je sabotiralo izvedbo vseh že na kongresu v Lionu izglasovanih sklepov. Ta skupina je očitala strankinemu vodstvu, da so socialistični ministri v zadnjih štirih mesecih sodelovali z reakcionarnimi demokristjani in še bolj reakcionarnimi degolisti ter da so izvajali politiko, ki je vršila nasilje proti delavskemu razredu. To postopanje so socialistični voditelji ponovili v času občinskih volitev, zlasti pa je prišla do izraza v ustanovitvi tako imenovane tretje sile in Schuman-René Mayerjeve vlade, ki je izglasovala izjemne zakone ter uporabljala vojsko proti stavkajočim.

Na današnjem zborovanju je govoril kot prvi tajnik socialistične stranke Guy Mollet. To pot ni kazal bojevitosti proti vodstvu kakor na kongresu v Lionu, marveč je le poudarjal «stalinsko nevarnost» in neogolistično nevarnost. Za njim je vztrajal Léon Blum, da morajo socialisti vzdržati istočasno borbo proti komunizmu in degolizmu. Minister dela Daniel Mayer se je poslužil sofizma rekoč, da pomeni zmaga nad stalinizmom tudi zmago nad degolizmom.

Že iz teh prvih poročil je razvidno, da plava vodstvo francoske socialistične stranke kljub zadnji težki preizkušnji delavstva še vedno v preživeti doktrini laburističnega malomeščanstva. Tako piše list «Ce Soir», da se je Blum boril vselej proti enotnosti delavskega razreda in da je še danes pripravljen, združiti se z demokristjani in uvesti odkrito reakcionarno politiko. List še navaja, da so zadnji dogodki dokazali, da je francoska socialistična stranka povezana z reakcionarnimi silami Francije in Amerike in da so si socialistični voditelji nadeli samo to nalogo, boriti se proti komunistom.

Medtem vlada preganja in zapira številne delavce, ki so zadnjič stavkali. Zlasti preganja sindikalne voditelje. Samo med železničarji je izvedla že nad 500 premestitev. Zaradi tega so železničarji v Grenoblu v znak protesta stavkali pol ure, rudarji v Lievinu pa niso hoteli iti v rove. Na ta način je vlada prekršila dogovor, ko se je zavezala, da ne bo podvzela proti stavkajočim nobenih represalj.

Južni Tirolci proti De Gasperijevi avtonomiji

BOZEN, 16. — Danes zjutraj se je večja množica članov «Volkspartei» (Ljudske stranke) zbrala pred prefekturo, da protestira proti načrtu o avtonomiji tridentinske in zgornje adižke pokrajine, ki ju hoče ta načrt združiti v eno samo pokrajino, ki naj bi imela avtonomno skupščino, v kateri bi imeli Italijani večino, kar bi se ne zgodilo, če bi avtonomija obsegala samo Južno Tirolsko, kakor je predvideno v italijansko-avstrijski pogodbi.

Demonstranti so vdrli v prefekturo in tajnik ljudske stranke je predal prefektu resolucijo, v kateri stranka poudarja, da pomeni taka rešitev De Gasperijeve vlade o vprašanju avtonomije posmeh avtonomiji Južne Tirolske, ki je zajamčena v pogodbi, in da se o tem niso posvetovali s krajevnimi predstavniki, kakor to določa pogodba.

MOSKVA. — Znani sovjetski režiser Sergej Eisenstein je bil povabljen v Hollywood.

Če hočeš postati papež moraš znati obračati nos po vetru

Ameriškim bankirjem Wall Streeta je Pij XII. potreben kot pajek, ki prede svoje mreže okoli sveta

Že v 15. stoletju so Francozi govorili: «Če hočeš postati papež, moraš znati obračati nos po vetru.» Pij XII. se vedno drži tega pravila. V začetku svoje kariere je služil italijanskemu imperializmu, potem se je prikupoval cesarju Viljemu II., pozneje je koketiral z Mussolinijem, Hitlerjem in japonskimi samuraji, zdaj pa ima za svojo «najsvetejšo dolžnost» krmariti ladjo Vatikana po vodah atomske diplomacije.

Zdaj je najbolj spoštovani gost Vatikana Miron Taylor. Nekoč je bil Taylor na čelu jeklenega trusta. Zdaj je osebni zastopnik predsednika ZDA Harryja Trumana na dvoru papeža Pija XII. Mimo grede rečeno Miron Taylor spretno združuje svojo cerkveno diplomatsko misijo v Vatikanu s službo zbogu velikega businessa». Taylor je član ekonomskega sveta pri predsedniku. Med njegovimi najožjimi prijatelji je njujorški nadškof kardinal Spellman tesno povezan z banko Morgana, v čigar sefih je imel Pij XII. med vojno spravljene svoje kapitale.

Taylor je prispel v Vatikan 24. avgusta. Takoj je bil sprejet v avdienci in namesto tradicionalnega poljuba na konec papeževega šolna je pogrel srce «nezmotljivega» z osebnim pismom svojega predsednika. Harry Truman je v tem pismu radodarno trosil gesla «protikomunistične križarske vojne» in vneto opeval «krščansko politiko» Wall Streeta.

«Kot krščanski narod,» je pisal Truman, «želimo predvsem sodelovati z neoporečnimi ljudmi. Sodelovati hočem z vašo svetostjo, kakor tudi z vsemi tistimi, ki vodijo moralne sile sveta. Naš cilj je, okrepiti in poživiti vero ljudi v večne vrednote.»

«Večne vrednote» so pomenile očividno 52 milijard dolarjev v šestih letih vojne nakopičenega dobička. Pridobivanje teh «večnih vrednot» pa se je imenovalo uveljavljenje «krščanskih načel».

Obširni odgovor Pija XII. je vseboval izraze hvaležnosti in soglasja z željami Wall Streeta. Izjave zvestobe so bile pomešane z zelo prozornimi protisovjetskimi izpadi. Povpraševanje je rodilo predloge: v odgovoru je bilo vse, kar je po volji ameriški imperialistični duši.

Po poročilih tujih listov se pripravlja sklenitev pogodbe o medsebojni pomoči med Vatikanom in ZDA. Obe strani bosta v skladu s to pogodbo tesno sodelovali na področju mednarodne politike.

Kje tiči vzrok?

Kaj se res kdo pripravlja napasti meje «Città del Vaticano» in kaj se tri sto vrlih gardnih vojakov res ne zanaša na ostrino svojih ostrog in na slepečo silo sultanov na klobukih?

Pa tudi Harry Truman — da morda ni izgubil vere v svoje sile? Kako bi naj drugače krepil oborožene sile ZDA z zvezo z gardo Vatikana?

Sicer pa so vzroki kaj preprosti. Ameriškim bankirjem, ki jim diši svetovno gospostvo, je «najsvetejši» Pij XII. potreben kot pajek, ki prede svoje mreže v vseh deželah sveta in ki lahko dà to pajčevino na razpolago ameriškim monopolom.

Taki netilci vojne, kakor John Foster Dulles, trdovratno trdijo v ZDA, da se je treba čimprej združiti z Vatikanom, da bi se z združenimi močmi uspešneje borili proti «boljševiški nevarnosti».

Takšni finančni magnati, kakor sta Morgan in Rockefeller, so pripravljeni usuti obilen zlat dež v prostrani žep Pija XII., samo da bi še z večjo vnemo mobiliziral nevednost, lahkovernost in fanatizem svojih vernikov za borbo proti demokraciji in napredku.

Osnovna naloga, ki jo je postavil dolar v osebi Mirona Taylora zdaj pred papeža Pija XII., je sledeča: z vsemi sredstvi podpirati osvajalno politiko ameriških monopolov.

Vatikanski radio izliva vsak dan na naslov miroljubnih narodov pomije obrekovanj.

Katoliški listi — v Italiji «Osservatore Romano» in «Quotidiano», v Angliji «Chatolic Herald», v Franciji pa «La Croix» — prizadevno pojo v skupnem zboru.

Crna vojska Pija XII. povsem odkrito poziva na vojno proti ZSSR. «Zakaj bi ne vrgli na Rusijo atomsko bombo?» je izjavil fašist Circonell na predavanju, ki ga je priredila katoliška duhovščina v Kanadi. Njemu sekundira bivši vojni kurat ameriške vojske Havley, ki je nastopil v septembru 1947 na kongresu «veteranov tujih vojn» v Clevelandu s sledečim vprašanjem:

«Kdaj bomo končno izkoristili atomsko bombo, ki nam jo je položil bog v roke za vzpostavitev miru?»

Seveda, iz višini papeškega prestola se že da komunizem obsoditi in celo prekleti. Vendar pa ne smemo pozabiti, da zdaj ne živimo v srednjem veku v časih Loyole in Torquemade. Ne smemo pozabiti, da duhovno suženjstvo, v katerem ječe milijoni preprostih katoličanov, ni večno.

Vatikan zavetišče fašistov

KAIRO, 16. (Tanjug) — List «Al Misri» piše, da so številni fašisti našli zavetišče v Vatikanu. Danes živijo v Vatikanu emigranti politike osi in se lahko smatra Vatikan kot zavetišče tistih, ki so zbežali pred ljudsko pravico.

V Vatikanu so sedaj štirje predstavniki držav, ki so se borile proti zaveznikom, in katerih izročitev je bila že zahtevana. Ti so: minister višijske vlade Leon Berard, nacist baron von Weiztzeker, japonski predstavnik Kin Haradu in predstavnik poljske ubežne «vlade» Kazimir Bib. Vsi ti so obtoženi kolaboracionizma. List zatrjuje dalje, da prejema Léon Berard od Vatikana mesečno 100 šterlingov podpore.

Fašistična organizacija odkrita na Madžarskem

BUDIMPEŠTA, 16. — V Genekbaltu so odkrili fašistično teroristično organizacijo in aretirali devet njenih članov. Člani organizacije so pripravljali atentate proti demokratičnim organizacijam in znanim antifašistom.

FINANČNA REFORMA V ZSSR

ZAMENJAVA RUBLJA in ukinitev racioniranja

Glede na izboljšanje gospodarskih prilik v državi in z namenom, da utrdi tečaj rublja, se je sovjetska vlada odločila izvesti valutno reformo. Hkrati je sklenila ukiniti tudi sistem živilskih nakaznic in preiti k sistemu proste prodaje po enotnih državnih cenah. Trenutek je vprav sedaj najbolj ugoden, ker je izvajanje petletnega načrta v polnem in uspešnem razmahu in tudi letina je bila zelo dobra.

Med vojno so stroški sovjetske države zelo narasli, zaradi česar je morala država izdati znatno količino papirnatih bankovcev. Poleg tega je nemški okupator ponaredil veliko količino papirnatih rubljev. Denarni obtok se je s tem še bolj povečal, kakor se je sploh v vseh državah, ki so bile zapletene v vojni.

Vendar je sovjetski vladi uspelo ves čas vojne vzdržati predvojne državne cene za racionirano blago, in sicer s pomočjo sistema nakaznic za živila in industrijske izdelke. Toda zmanjšanje zalog blaga široke potrošnje in večje povpraševanje na kolhoznih tržiščih je povzročilo dvig cen, ki so bile znatno višje od predvojnih. Razni špekulanti pa so izrabili ta dvig cen in so si nakupičili mnogo denarja.

Sovjetska država je danes na poti k svobodni trgovini po enotnih cenah. Velika količina denarja, izdanega med vojno pa je ovira za ukinitev racioniranega sistema, kajti presežek denarja v obtoku je dvigal tržne cene in povzročil veliko povpraševanje po blagu in hkrati pospeševal špekulacijo. Seveda ni dopustno, da bi tisti, ki so si nakopičili med vojno mnogo denarja, sedaj po ukinitvi sistema nakaznic, mogli nabavljati blago po znižanih cenah.

Navedeni vladni ukrepi slonijo na sledečih načelih:

1. Zamenjava likvidnega denarja, ki je v rokah prebivalstva, za nove novčanice v razmerju deset rubljev starega denarja za 1 novi rubelj.

2. Hranilne vloge pri hranilnicah in državni banki v znesku do 3000 rubljev bodo priznane v celoti, tako da vloge velike večine vlagateljev ne bodo okrnjene, ampak izplačane v polnem znesku.

3. Vsa državna posojila pred letom 1947 bodo konvertirali v eno samo posojilo ter bodo na tri rublje starih posojil izdali obveznice od enega novega rublja. Tudi pri tej zamenjavi je tečaj ugodnejši kakor pri zamenjavi bankovcev. Da bi se zaščitili prihranki prebivalstva, so bile priznane navedene ugodnosti. U postevati pa je treba, da so državni dolgovi nastali med vojno, ko je bila kupna moč rublja mnogo manjša. Plače delavcev in nameščencev bodo ostale iste tudi v novi valuti. Kmetje in kolhozi bodo oddajali državi svoje pridelke po dosedanjih cenah.

Ta reforma v sovjetski državi se bistveno razlikuje od reforme v drugih kapitalističnih državah, kjer pada glavno breme na revnejše sloje, zlasti na delavstvo. Delavci bodo z reformo v sovjetski državi samo pridobili, ker se bo kupna moč rublja zvišala, namreč za isto plačo bodo lahko več kupili. Zaradi te reforme pada glavno breme seveda na državo, le en del pa mora prevzeti tudi ljudstvo. Zadeti pa bodo tisti, ki so si s špekulacijo nakopičili denar.

Z reformo pa bo hkrati izvedena likvidacija sistema racioniranih živil ter se bodo živila in industrijski izdelki lahko prosto prodajali po enotnih državnih cenah. Ceno kruhu so znižali 12%, moki pa za 10%. Enotne cene ostalim živilom bodo ostale na višini dosedanjih cen za racionirana živila, dočim bodo cene industrijskim izdelkom trikrat nižje, kot so sedaj na trgu.

Reforma bo dvignila materialno blagostanje delavcev in pomogla k nadaljnjemu razvoju ter utrditvi sovjetske države.

Ameriške oblasti v Avstriji prepovedale jugoslovanske liste

DUNAJ, 16. (Tanjug) — Zasedbene oblasti na ameriškem področju v Avstriji so uradno obvestile jugoslovanskega predstavnika za repatriacijo, da odslej ne bo dovoljena prodaja nobene jugoslovanske publikacije na ameriškem področju. Američani so izjavili, da je sedaj nemogoče dati pismena pojasnila, da pa se ta lahko dobijo pri ameriški osrednji komandi na Dunaju. Do sedaj niso jugoslovanski predstavniki dobili uradnega pojasnila.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Protest SHPZ

Glavni odbor SHPZ je na svoji redni seji 16. t. m. razpravljal o barbarskem bombnem atentatu na kulturni krožek «Čermelj» in izjavlja, da se z vsem srcem pridružuje protestu bratskega «Centro di cultura popolare» in poziva angloameriško vojaško upravo, naj končno že stori konec takemu šovinističnemu divjanju ter razpusti znane šovinistične in neofašistične ustanove, ki so leglo vseh teh atentatov, pobojev in pokoljev nad demokratičnim ljudstvom in njegovimi ustanovami.

Pekovski delavci

zahtevajo izenačenje družinskih doklad z industrijskimi delavci

Pekovski delavci se že dolgo časa bore, da bi jih smatrali kot industrijske delavce, kakor so jih smatrali do leta 1930. Do tedaj so namreč uživali v pogledu zakonskih in pogodbenih naročil isti pravice kakor industrijski delavci. Fašistični režim je leta 1931. z zakonskim odlokom samovoljno pristel pekovske delavce k trgovinski stroki. Jasno je, da je to bilo v škodo pekovskim delavcem.

Po padcu fašizma so pekovski delavci po svojem sindikatu zahtevali, da jih smatrajo kot industrijske delavce. Med raznimi zahtevami je bila tudi zahteva po izenačenju družinskih doklad z dokladami industrijskih delavcev. Čeprav so delodajalci in urad za delo VU v načelu sprejeli to zahtevo, je vendarle do sedaj še niso uveljavili. Preko osrednjega odbora za sindikalni sporazum so se pekovski delavci obrnili tudi na zavod za socialno skrbstvo, da bi v tej zadevi posredoval, toda odgovoril je, da ni pristojen. Delavci trgovskih podjetij in mesnic že od 1. septembra t. l. prejemajo iste družinske doklade, kakor industrijski delavci, VU je priznala isto ugodnost tudi za pristaniške delavce.

Zato so pekovski delavci poslali svojem delodajalcem in raznim pristojnim uradom VU pismo, v katerem zahtevajo sprejetje njihovih zahtev. V tem pismu pravijo, da so že dovolj potrpeli in da ne bodo več trpeli krivic in različnega postopanja glede družinskih doklad. V tem smislu so se tudi izrazili vsi pekovski delavci na skupščini 23. novembra t. l. Takrat so dali svojemu odboru nalogo, da reši spor in sicer, da se prizna delavcem pravica, da dobe od 1. junija t. l. enake družinske doklade in da dobe vzvratno plačilo teh doklad že tekom tega meseca. Če ne bodo njihove zahteve sprejete, se bodo pekovski delavci poslužili onih sredstev, ki bodo bolj prikladna za dosego njihovih pravic.

OGLASE

in voščila za božično številko Primorskega dnevnika bo uprava sprejemala do 23. t. m. opoldne.

Razprava o dogodkih v Sv. Križu

Ne more poslati v ječo

onih, ki so se hoteli pokloniti padlim borcem, je rekel predsednik sodišča, vendar jih je obsodil

Sredi gonje proti prireditvam in svečanostim, ki jih prirede demokratične organizacije, je včeraj višje zavezniško sodišče pod predsedstvom majorja Baylissa sodilo štiri tovariše: Sedmaka Radislava, Škabarja Alojzija, Košuto Virgila in Lahanarja Virgila, ker jim obtožnica očita, da so sodelovali pri odkritju spominske plošče padlim partizanom na pokopališču pri Sv. Križu 16. novembra t. l. za kar oblasti niso dale dovoljenja. Poleg tega pa je bil Košuta obtožen, da je žalil nekega policista.

Policist Colavecchia, poveljnik policijskega oddelka v Sv. Križu je govoril o dogodkih, ki so si sledili onega dne v vasi, in izjavil, da je slišal Košuto, ki je trdil, da bi pometel s policijo, ako bi mu bilo mogoče. Policaj Fabbri je potrdil, da mu je Košuta grozil, da bi ga zmlatil, ako ne bi bil oborožen. Nek novinar pa mu je vzel policijsko številko. Tega novinarja so nato odpeljali na policijsko stražnico, kjer so ga potem tudi zaslišali. Zadnja jutranja priča je bil novinar Lazzari Fulvio, kronist «Progressa». Povedal je, da so bile Košutove besede namenjene ne le določenemu policistu, temveč na splošno vsej policiji. Preden je Košuta izrekel te besede, ga je policaj Fabbri prav na surov način pretepel s kijem. Prav zaradi tega si je on zabeležil številko tega prostaškega policaja.

Na popoldanski razpravi je priča Lahanar, tajnik ZPP Sv. Križa povedal, kako je hodil od hiše do hiše in opozarjal družine, da za komemoracijo niso oblasti dale svojega pristanka. Vendar pa, da bi se ne osmešili, ker so ljudje že toliko potrošili za vence in se pripravili za komemoracijo, je dopustil komemoracijo. Tov. Sedmak je pazil, da so na pokopališče prihajali predvsem svojci padlih, šele nato drugo občinstvo. Pratolongo Marija je opisala podlo vedenje policaja Fabbrija, ki ni samo s kijem tepel tovariša Košute, temveč ga je še suval v želodec in brcal. Švab Alojzij je tudi povedal, kako je predvsem skrbel, da so na pokopališče prihajali le svojci padlih, ki so jim odkrili spominsko ploščo. Ker se je zasliševanje prič končalo, je tožilec kap. Dye še enkrat poklical policaja Fabbrija naj pove, kako je ravnal s Košuto. Vsakdo si je iz govorjenja tega policaja lahko ustvaril sliko o tem človeku in takoj ugotovil, da je ta človek policaj vsega zmožen. Njegovo arogantno vedenje in odgovori na tožilčeva vprašanja, so le še podkrepili izjave priče Pratolongo.

Za tem je zagovornik v svojem govoru opozoril sodišče, da je bila pač žalna komemoracija na kateri so bili opravljeni tudi verski obredi, saj je župnik obljubil, da se bo komemoracije udeležil. Toda kap. Dye ni hotel tega razumeti in je na vsak način vztrajal, da so obtoženi tovariši kršili zakone in zaradi tega zahteval, naj jih sodišče obsodi. Bolj dolgovezen je bil predsednik major Bayliss, ki je v svojem običajnem moralnem nagovoru, ki je bila nekaka zmes pravdoreka in sporočil, da je namen uredbe o manifestacijah ki ga je uvedla fašistična vlada zagotoviti red, in svobodo podložnicem!) Obenem je g. major še omenil, da je v Trstu popolnoma mirno, če le niso sprevodi in prav zaradi tega je vojaška oblast izdala zakon o prijavljanju manifestacij. Najbrže je g. predsednik pozabil, da razni mladi patrioti, nimajo nobene avtorizacije, kadar mečejo bombe in streljajo na otroke v kulturne krožke. Ti mladi patrioti, «duševno abnormalni mladinci» pa raje izginejo na počitnice po njihovih «manifestacijah», kajti tudi njim manjka avtorizacija za njihovo zločinsko dejavnost. Obenem še vedno čakamo tak zakon, ki bo napravil konec fašističnim zločinom.

Po majorjevem mnenju bi bilo skoraj izključeno, da bi se pripetili neredi onega dne v Križu; toda krivo je precej časopisje ki ali iz političnih namenov ali pa iz tega vzroka ker novinarji ki vanje pišejo niso še toliko sposobni pišejo sovražno proti policiji. Prav iz tega stališča je bilo treba poslati policijo onega dne v Sv. Križu ker je bila nevarnost da bodo izgredi. Kaj bi dejali ljudje če bi jih ne zaščitila civilna policija (!!) Res krasne ugotovitve ki jih le redko kdaj imamo priliko slišati iz ust g. majorja. Res, da nismo kot novinarji na taki višini, kot pisuni in petolizniki, ki so še včeraj pisali po «Popolo di Trieste» in «Piccolo», danes pa zopet izlivajo v neofašističnem časopisju slavospeve v čast okupacijskim oblastem. O tem pa, daje mogla policija zaščititi ljudi, je pa odveč vsak komentar, saj g. major dobro vedo, da so pošteni ljudje anjbolj srečni tedaj, ako nimajo opravka s tako civilno policijo.

Po svojem moralnem nagovoru je predsednik še velikodušno omenil, da onih, ki so se hoteli pokloniti padlim borcem ne more poslati v ječo (!) Zato je izrekel tole sodbo: Sedmak in Lahanar sta obsojena vsak na pogojno 2 meseca ječe in 2000 lir globe, Skabar na 1000 lir globe in Košuta na 2 tedna ječe, toda kazen se mu spregleda.

Izpred goriškega sodišča

Izpred sodišča

Trgovec Sorranzio Franc iz Ronk je 11. novembra t. l. skupno z Edvardom Furlanom iz Trsta in Gismondijem Jordanom, tudi iz Trsta, nabavil 17 stotov in 56 kg koruze, ki ni bila namenjena prodaji; zato so se morali včeraj vsi trije zagovarjati pred kazenskim sodiščem v Gorici. Prvega dolžijo nezakonite trgovine, zato so ga obsodili na 4 mesece zapora in 800 lir globe; drugega so kot posredovalca obsodili na 6 mesecev in 1500 lir globe, toda pogojno; tretjega pa, ki je dal na razpolago tovorni avto za prevoz blaga, so oprostili, ker ni zakrivil kaznivega dejanja.

Precej nenavadna je bila razprava proti odvetniku Brunu Luzzattu in Kamilu Siherle, ki se drug drugega tožita zaradi medsebojnih žalitev in obrekovanja. Proti njima pa ni sodišče postopalo, ker sta se prizadeti stranki prej pobotali in umaknili tožbe.

Ivan Beretta iz Verde pri Vidmu je bil obtožen pohujševanja mladoletnikov, ker se je svoj čas nedostojno obnašal v prisotnosti mladoletnih deklic v St. Vidu pri Vipavi. Oproščen pa je bil zaradi amnestije.

Na 2500 lir globe je bil obsojen Suran Maksimilijan iz Trsta, ker je imel v nezakoniti posesti 7,20 kg tobaka anglo-ameriškega vojaškega izvora.

Na 300 lir globe in zaplembo blaga je bil obsojen Albert Ascoli iz Trsta, ker je prav tako nezakonito posedoval anglo-ameriške cigarete.

Gregorčičeva založba

bo izdala tudi letos svoj knjižni dar:

1. Koledar za leto 1948;

2. Mazolek - Budal: Murek, dogodivščine mucka - paglavčka. Fr. Bevk, Morje luči, povest, bo iz tehničnih razlogov izšla kasneje. Kdor jo je naročil, jo bo prejel, ko bo izšla; če pa kdo hoče, dobi namesto zgoraj omenjene knjige Aleksandra Becka «Volokolamsko cesto», izdalo založništvo «Primorskega dnevnika».

Pohitite z naročili pri svojih prosvetnih društvih ali pri podjetjih, kjer ste zaposleni, kakor tudi v knjigarni Štoka, ul. Milano ter v knjigarni Fortunat na trgu Sv. Antona Novega.

Prosvetna društva in poverjeniki naj čimprej pošljejo naročilnice.

Ustanovni član Dijaške matice je postal ZADRUŽNI KONZORCIJ TRGOVCEV Z ZIVILI *v Trstu in vplačal 10.000 lir ustanovnine.*

Ustanovna skupščina

Strokovne zveze gostinskih nameščencev ES

Včeraj dopoldne je bila v ul. Imbriani št. 5 ustanovna skupščina strokovne zveze gostinskih uslužbencev ES Tržaškega ozemlja.

Tov. Pentich je na skupščini podal obširno politično sindikalno poročilo. Dejal je, da je pri nas gospodarska borba vedno zavzemala političen značaj, ker je gospodarstvo tesno povezano s politiko. Ravno zato pa se ne smemo čuditi stalnemu sklicevanju voditeljev Delavske zbornice na «apolitičnost» sindikatov.

Tov. Pentich je nato omenil borbo italijanskih in francoskih delavcev proti imperializmu in spletke raznih lažnih sindikalistov v Trstu. Opisal je organizacijski ustroj nove sindikalne zveze in dejal, da bo treba skleniti novo mezdno in normativno pogodbo, za kar se bodo morali uslužbenci seveda boriti, ker to ne gre delodajalcem v račun. Zato pa bodo morali biti vsi uslužbenci enotni.

Sindikat gostinskih uslužbencev se že nad dve leti pogaja z lastniki hotelov, restavracij in kavarn in je že rešil veliko število sporov; poleg tega pa je bilo odpravljenih skoraj polovico določbo stare fašistične delovne pogodbe. Z novo mezdno in normativno pogodbo morajo biti enkrat za vselej odpravljene stare fašistične pogodbe, ki niso več v skladu s sedanjimi potrebami. Jasno je, da bodo morali uslužbenci podpreti strokovno zvezo pri njenih naporih, če bodo hoteli, da se zboljšajo njih življenjski pogoji. Naloga nove pogodbe bo tudi, da se zaščitijo sindikalni odbori in da bodo v raznih obratih zopet delovali sindikalni zaupniki. Urediti bo tudi treba vprašanje minimalnih mezd, božične nagrade, počitnic, bolniških prispevkov, čemur so se gospodarji doslej vedno upirali. Zelo važno vprašanje je tudi vprašanje mladincev v sindikalni organizaciji. Tudi žene bi se morale aktivneje udeleževati sindikalnega delovanja, saj bi bilo to v njihovo korist. Končno je tov. Pentich e omenil važno vlogo tiska v borbi za delavske pravice.

Po referatu se je razvila živahna diskusija, nakar so izvolili glavni odbor strokovne zveze.

Vse priče trdijo

da sta se pokojnici zabavali z Nemci

Kdaj bo sodišče imelo slovenske tolmače?

Preden je včeraj sodišče začelo zasliševati priče, je predsednik sodišča dr. Scomersi javil, da mu je Zveza primorskih partizanov sporočila, da obtoženec Petelin ni sicer vpisan v ZPP, vendar pa da je bil partizan od 1943. leta do umika jugoslovanskih čet iz cone A, sedaj pa služi v jugoslovanski vojski. Vendar ta odgovor kakor kaže ni še zadovoljil sodišča, kajti predsednik je hotel še vedeti, od kot je ZPP to izvedela. Zaradi tega je sklenilo sodišče, da zasliši danes tudi tajnika te organizacije.

Takoj nato je začel pričati oče pokojne Vide Kraljeve, ki so jo aretirali 7. maja 1945. Na vprašanje zagovornika odvetnika Zennara je Kralj povedal, da so tudi v njegovi hiši Nemci prirejali plese, katerih se je udeleževala njegova hči. Ker njegove žene, Vide Kraljeve, ni bilo na sodišču, je predsednik ukazal čitati zapisnik izjav, ki jih je dala Kraljeva preiskovalnemu sodniku. Iz teh je razvidno, da so Vido Kraljevo partizani odpeljali s seboj že aprila 1944, vendar so jo istega leta novembra izpustili. Predsednik sodišča je opomnil, da bi to pomenilo, da obtoženka ni nasprotovala partizanom. Toda odvetnik Zennaro je takoj pripomnil, da ni šla prostovoljno v hribe, temveč, da so jo aretirali. Toda predsednik je takoj opomnil, češ, da jih je malo šlo prostovoljno v hribe!?

Priča Cavini Rosalija s Proseka, mati Torbellija, policijskega agenta za časa okupacije, je precej dolgo časa pripovedovala, kako so odpeljali njenega sina, ker je bil obtožen, da so Nemci zaradi njega napravili rastrelamento na Proseku. Pri tej aretaciji naj bi sodeloval Petelin. Torbellija so baje zaradi tega aretirali, ker ni hotel položiti bombe na tržaški policiji. Izgovarjal se je namreč, da on ni ustvarjen za taka «zločinska dejanja».

Pričala je tudi mati Rosande Kraljeve, ki je tudi povedala, da so pri gostilničarju Pericu Nemci večkrat plesali; tja je tudi zahajala njena hči Rosanda, vendar pa trdi mati, da so Nemci hčerko prisilili k temu. Priznala je, da se je nekoč hči oblekla v uniformo nemškega častnika, seveda je po materinih izjavah zopet bila njena hči v to prisiljena. Nekoč je nemški kapitan v pijanosti kazal hiacinte, ki mu jih je pripela Rosanda na prsi. Isti oficir se je tudi bahal, da je bila Rosanda nemška vohunka. Toda to pripovedovanje da slutiti, da so v vasi smatrali dekleti kot nemški kolaboracionistki. Posebno pa so se vaščani čutili prizadete, ker so v istem času Nemci ustrelili tri partizane. Med temi je bil celo polbrat obtoženega Grudna. Zaradi tega je razumljivo, da so takoj po osvoboditvi aretirali in odpeljali obe dekleti.

Na popoldanski razpravi je pričala Irena Kralj, sestra pokojne Rosande. Na vsak način je priča skušala zmanjšati pomen vedenja pokojne Rosande, ko se je oblekla v nemško uniformo in plesala z Nemci. Med ostalimi pričami je Kralj Josip, predsednik KOO v Slivju, povedal, da so mu z okrajnega osvobodilnega odbora na Nabrežini odgovorili, da je bila Rosanda Kraljeva obsojena na smrt, ker so ji dokazali, da je bila nemška vohunka, Vida Kraljeva pa, da je bila obsojena samo na dve leti ječe. Obenem je tudi ta priča omenila, da so Vido Kraljevo že leta 1944. aretirali partizani in jo obsodili na prisilno delo. Ko ga je predsednik vprašal zakaj, je priča mirno odgovoril, da brez vzroka najbrže ne.

Vrstila se je še dolga vrsta prič, ki so več ali manj govorile le o okoliščinah glede plesov, ki so jih prirejali in na katera so prihajala dekleta.

V glavnem so bile vse priče, Slovenci, ki prav za prav niti ne znajo italijanščine. Čeprav so ti zahtevali tolmača, so naleteli na gluha ušesa. Ljudje so se morali siliti, v italijanščini, da so kaj iztisnili iz sebe. Šele zvečer, ko so prišle priče, ki sploh niso znale italijanski, so po dolgem iskanju iztaknili nekega policista, Slovenca, ki so ga uporabili za tolmača. Tako morajo naši ljudje še danes, tri leta po osvoboditvi, beračiti za priznanje enakopravnosti svojega materinega jezika na uradih, za katere plačujejo slovenski davkoplačevalci iste davke kot Italijani. Daši ima sodišče tolmače za jezike narodov, ki jih poznamo le od daleč, nimamo še tolmača iz slovenščine na italijanščino in obratno.

Razprava se nadaljuje danes zjutraj.

Trije policaji lovijo tatu amerikanskih ur

Že oktobra smo poročali, kako so neznani tatovi v noči od 29. na 30. septembra vlomili v skladišče št. 25 v novem pristanišču, kjer so imeli Amerikanci svoje skladišče. Takrat so odnesli od tam 349 zapestnih ur in 3 fotografske aparate v skupni vrednosti preko 4 milijone lir. Pristaniška in železniška policija je od takrat aretirala sedem oseb in zaplenila večji del blaga pri ljudeh, ki so ga od tatov kupili. Vendar so bili aretirani samo pomagači, dočim je bil glavni tat, po imenu Corazza Nereo, star 33 let in bivajoč v ul. Ginnastica 21, še vedno na svobodi.

Ker je bil ta človek že večkrat kaznovan, je imela policija njegove slike in točen opis, katere je razširila med policijske organe po mestu. Včeraj okrog 13.40 je policaj Alba Jožef v ul. Tor San Piero srečal Corazzo, ki je šel proti Rojanu in ga takoj spoznal. Ko se mu je hotel približati, da bi ga aretiral, je Corazza to opazil in brž smuknil v neko bližnjo hišo, ki ima še en izhod na drugo ulico. Albi je bila ta hiša poznana in zato je poklical še dva policaja in vsi skupaj so zastražili oba vhoda ter šli v hišo. Začel se je lov za Corazzo, ki je begal po vseh nadstropjih, planil nazadnje na dvorišče in hotel preplezati dvoriščni zid, samo da bi ušel aretaciji.

Policisti so oddali proti njemu tudi nekaj strelov in končno se jim je le posrečilo, da so ga prijeli in spravili v zapore. Corazza je že priznal tatvino.

Kamion se je prevrnil nad Miljami

V ponedeljek po 17. uri je peljal šofer, 21-letni Lucio Barbariol iz Trsta, več ljudi iz Hrvatinov nad Miljami, ki so se hoteli udeležiti pevskega koncerta v Miljah.

V bližini Camporjev pa je njegov kamionček iz neznanih vzrokov zavozil na rob poljske poti in se prevrnil. Šoferja je kamionček, ki se je zvrnil nanj, zmečkal, da je takoj na mestu umrl. Izmed ostalih potnikov sta bila teže ranjena 43-letni Franc Hrast iz ul. Roma 30, ki ima zlomljeno levo roko in 34-letni Ivan Ardesi iz ul. Gatteri 35, ki ima večjo rano na glavi. Ranjencem so nudili prvo pomoč v Miljah. Oba teže ranjena so potem prepeljali v glavno bolnico v Trstu, kjer bosta ostala najmanj mesec dni, dočim so drugih pet poslali domov in bodo v nekaj tednih popolnoma okrevali.

Salmijak zamenjal za vermut

Včeraj zjutraj okrog 7.15 ure so pripeljali v bolnico 21-letnega peka Creglia Martina, iz ul. Capuano 4. Zdravniki so ugotovili zastrupljenje s salmijakom in ga bodo pridržali v bolnici teden dni. Creglia je izjavil, da je bilo v neki steklenici nekaj salmijaka, o katerem je mislil, da je vermut in ga je zato spil.

Orožje med ruševinami

V ponedeljek okrog 13. ure je javil Brunetti Leonard iz ul. Pondares št. 5 na komisariatu v ul. Hermet, da je našel pri kopanju na zelenjadnem trgu na debelo pri Sv. Andreju zavoj z orožjem. Policija je v resnici našla zavoj, v katerem sta bila dva samokresa Mauser in 30 nabojev kalibra 9 in 7.65.

Tudi pri kopanju ruševin na Reški cesti št. 29 sta našla istega dne popoldne delavca Postogna Loris in Saiana Ciril 176 nabojev za samokres kalibra 12. Vse najdeno orožje in strelivo so izročili pobiralcem min, da bi ga uničili.

Neka policijska izvidnica je našla včeraj ob 8.30 na vogalu Scala Mainsti in ul. Crispi na pločniku 5 ročnih bomb tipa Breda, ki so jih tam pustili neznanci. Pobiralci min so tudi te igračke odnesli na bolj varno mesto.

Ječmen so kradli

V ponedeljek, kmalu popoldne, je železniška policija zasačila 51 letnega delavca Ivana Kogoja iz ul. Vergerio št. 8 in 59 let nega Ivana Škrbca iz ul. Industria 8, ko sta ravno kradla štiri vreče ječmena iz nekega vagona, ki je bil namenjen za pivovarno Dreher v Trstu. Zaplenili so ukradeno blago, oba tatova pa poslali v jezuitske zapore. Pozneje so zaslišali še 40 letnega Nikolaja Vidalija iz Spodnje M. Magdalene in ga tudi prijavili sodniji, ker je imel svoje prste pri tej tatvini. Ukradenega ječmena je bilo 160 kg in ga bo policija po končani preiskavi vrnila pivovarni.

FIZKULTURA

Posečajmo telovadnice!

Čim več vaditeljev bomo imeli, toliko boljši bo naš športni uspeh in toliko boljši in množični bodo naši nastopi

Po vsej pravici se sprašujemo, kje je treba iskati vzrok, da se naša športna mladina tako odtujuje telovadnicam? Predvsem je vzrok v nepoučenosti. Marsikak nastopnik posameznih športnih panog ima predsodek češ, če bom šel k telovadbi v telovadnico, bom moral rabiti svojo energijo na kakšni bradlji, drogu ali podobno. To je popolnoma zgrešena misel. Nikogar ne bo nihče silil k orodni telovadbi. Orodna telovadba je namreč posebna panoga, ki jo goje le orodni telovadci. Jasno pa je, da ne bo nikomur škodilo, če bo nekajkrat skočil čez konja ali kozo. Nekateri se boje prostih vaj. Zopet strah brez potrebe. Proste vaje imajo popolnoma enako vreden učinek kot razgibalne vaje, ki so brezpogojno potrebne vsakemu športniku. Ker pa je danes bistveno v telesni vzgoji množična organizacija, nam ravno proste vaje omogočajo skupne nastope in s tem manifestacijo naše mladine. Prav v tem je ves smisel novega sistema telesne vzgoje, ki je danes že praktično v rabi. Prepričani smo, da bodo vsi naši, tudi starejši športniki razumeli vso resnično nujnost po uvedbi splošnega urjenja in pokazali nekoj volje in smisla za skupnost. Ves naš mladi športni naraščaj pa moramo vzgojiti tako, da bo sam čutil dolžnost do telovadbe in da bo v sistematiki njegovega telesno vzgojnega udejstvovanja prva zapoved v telovadnico, k rednim telovadnim uram! Mladinci in člani! Posečajte telovadne ure v Domu pristaniških delavcev, ki je priprava vaditeljev za proste vaje za 1. maj 1948.

Tekmovanje v košarki za pokal ZAM končano

V nedeljo popoldne so bile odigrane finalne tekme za pokal ZAM-a, ki so si ga priborile ekipe Rinaldija in Školjeta. Izidi so sledeči: Rinaldi-Flent (ženske ekipe) 20:4; Skoljet-Tomasi (moške ekipe) 24:23.

Odbojka za pokal ZDTV

Nedeljski izidi so sledeči: FMSA-DSZ ES 2:1 (15:5, 9-15, 15:7); Sv. Marko-Greta 2:0 (15:5, 15:2); Sv. Ivan-Škorklja 2:1 (10:15, 15:7, 15-8); Tiskarji-Col ILVA 2:1 (15:3, 5:15, 15:4); Elektra-Škedenj 2:0 (15:0, 15:0) zaradi odsotnosti z igrišča.

Italija-Češkoslovaška 3:1

V nedeljo so v Bariju odigrali mednarodno nogometno tekmo, v kateri je enajstorica Češkoslovaške, potem ko je zamenjala poškodovanega vratarja in srednjega napadalca z rezervami, podlegla Italiji s 3:1.

Akademija orodne telovadbe na Opčinah

V nedeljo popoldne je ob prisotnosti polnoštevilnega občinstva bila v Prosvetnem domu na Opčinah telovadna akademija, kjer so nastopili tržaški telovadci in telovadke, ki so se udeležili balkanskih iger v orodni telovadbi. Izvedba vaj je pokazala viden napredek naših telovadcev, ki se že sedaj marljivo pripravljajo za balkansko prvenstvo v letu 1948. Med odmori so pionirke v rozah oblačilih nastopili z baleti; mladinke so nastopile v plavih fizkulturnih oblačilih z narodnimi koli in baleti.

Obvestila

ZDTV. Odsek za košarko. 21. t. m. bodo začele tekme v košarki za prvenstvo Tržaškega ozemlja ter za okrožno prvenstvo (moške in ženske ekipe). Opozarjamo prizadeta športna društva, da takoj vpišejo svoje ekipe. Istočasno vabimo vse igralce, da se udeleže tekme, ki bo v četrtek 18. t. m. na igrišču Delavske športna zveze Enotnih sindikatov, ul. Conti 11, kjer bo prikazan nov način igre v skladu z novimi mednarodnimi pravili.

Zabavni večer S. K. Rinaldi. V soboto 20. t. m. bo v dvorani Kulturnega doma v Škednju od 18. dalje zabavni večer v organizaciji S. K. Rinaldija. Na sporedu so skeči, loterija ter ples. Pripravljalni odbor pripravlja došlecem presenečenja. Vstopnina: prostovoljni prispevki. Pohitite množično na ta ples, kajti s tem bodete pripomogli S. K. Rinaldiju k organizaciji vse šentjakobske mladine.

SK Rojan. Vsi igralci prvega nogometnega moštva zgoraj imenovanega športnega društva so naprošeni, do se zglase v petek 19. t. m. ob 20. uri na sedežu v ul. Pratello 12 zaradi važnih obvestil. Prosimo polnoštevilno udeležbo.

SZ Greta. Kdor koli se namerava vpisati v naš zimsko-športni odsek, naj se zglasi v sredo ob 20.30 na sedežu (Salita di Greta 4).

Poročilo načelnika gospodarskega odseka istrskega okrožnega odbora na III. zasedanju ljudske skupščine v Izoli

PROSVETA,

socialno, skrbstvo in zdravstvo

Glede na obsežnost dela na tem področju in zaradi dejstva, da tu živijo tri narodnosti, ki imajo svoje srednje in osnovne šole ter prosvetna društva za ljudsko prosveto, je bilo potrebno za koordinacijo organizirati okrožni prosvetni oddelek tako, kot najbolj odgovarja potrebam in interesom ljudske oblasti in prosvete same. Zato je imel okrožni prosvetni oddelek mnogo dela, da je spravil v tek ta važni sektor udejstvovanja. Potrebno je bilo skrbeti za namestitev potrebnega učiteljskega kadra za osnovne šole teh narodnosti, skrbeti za popravo šolskih poslopij in nabavo raznih šolskih potrebščin, skrbeti za šolske programe i. t. d. Iste in še večje težave so se pojavljalo v pogledu srednjih šol. Zato je v okrožnem oddelku postavljen načelnik s tremi po narodnosti odgovarjajočimi referati ali odseki. Ta oddelek skrbi za izdelavo šolskih programov, za namestitev učiteljskega in profesorskega kadra, vidi neposredno srednje šole in ima podrejene okrajne prosvetne odseke Koper in Buje.

Okrajna prosvetna odseka sta podrejena okrožnemu oddelku ter skrbita za vodstvo in nadzor osnovnih šol. Delovanje na prosvetnem polju v zvezi s težavami, ki jih imamo, se razvija zadovoljivo, posebno na deželi, kjer so organizirani analfabetski in razni drugi večerni tečaji, ki so v polnem razmahu. Požrtvovalno delo učiteljev na deželi je res hvalevredno. Prenekaterikrat so po vaseh pod najbolj težkimi ekonomskimi pogoji ti učitelji pravi pionirji kulture, katerem gre vse priznanje. Prenekateri krajevni ljudski odbori ali odborniki ne izvršijo svoje dolžnosti napram takim učiteljem in učiteljicam, ki večkrat niso niti dovolj oblečeni in obuti in se jim ne preskrbi niti postelja. Ne moremo pa isto reči o učiteljih na italijanskih šolah. Ako bi nas vprašali demokratični starši italijanskih otrok, kako se vzgaja in izživlja njihova mladina in otroci v pogledu prosvete ter ljudske prosvete še posebej, bi jim morali odgovoriti, da je v tem oziru še zelo malo storjenega.

Za izboljšanje tega vprašanja je potrebno zanimanje od spodaj, to je zanimanje staršev, ki imajo vso možnost vplivati na izboljšanje tega vprašanja. Roditeljski sveti, ki so pokazali svojo življenjsko silo v novi Jugoslaviji in še poprej v Sovjetski zvezi, morajo postati tudi v italijanskih šolah sredstvo za pravilno vzgojo otrok, kakor to dokazujejo v slovenskih in hrvatskih šolah.

* * *

Kakor ostali oddelki je tudi oddelek za socialno skrbstvo in zdravstvo začel z zbiranjem statističnih podatkov raznih ustanov, bolnic, domov, itd. Nastavili smo tudi okrožnega zdravnika, ki je bil potreben za odpravo napak in zboljšanje zdravniške službe v okrožju. Za uspešnejo nabavo potrebnih zdravil, povezano s težkočami, je bil organiziran predvsem v okviru oddelka poseben sektor, poskrbeli smo za stalnega okrajnega zdravnika za bujski okraj, ki ga poprej ni bilo. Dela pri organizaciji bolnic se vodijo v tem smislu, da bi lahko usposobili naše obstoječe bolnice za razne bolezni in da bi na ta način ne bilo naše ljudstvo primorano iskati zdravniške pomoči v Trstu. V Piranu se preurejuje oziroma gradi oddelek za infekcijske bolezni. V Izoli pa je predvidena preureditev kirurške bolnice. Pri vsem tem je potrebno računati na razne težkoče, posebno še finančne, ker je to vezano z nabavo raznih aparatov, za katere so potrebne devize. Tudi ta oddelek obsega po svoji važnosti obširen delokrog, kateremu so potrebne devize. Tudi ta oddelek obsega po svoji važnosti obširen delokrog, kateremu je potrebna večja pomoč, ki mu jo v bodoče moramo nuditi. Odlok sov. zavarovanja jasno kaže pomen, ki ga ima za delovno ljudstvo, če se sprovede v dejstvo.

Pokazala se je tudi potreba po poživitvi uradov za nadzor dela, v kolikor so že obstojali po okrajih, in po ustanovitvi *okrožnega urada za delo.* Ta institucija predstavlja eno izmed osnovnih pridobitev delovnega razreda. Potom tega urada se ščitijo delavski interesi, ki skupno z sindikati in s sov. zavarovanjem ter v tesni povezavi s soc. skrbstvom in zdravstvom vodijo aktivnost za izboljšanje delovnih pogojev zaposlitve, vzgoje vajencev in vseh občih interesov delavstva proti izkoriščanju. Urad za delo pri okrožju je komaj postavljen in o njegovem izvršenem delu ne moremo še poročati.

Drugi sektor kompetence, ki je prešla na naš okrožni odbor in ki je poprej spadala pod direkcijo na Reki, je luško poveljstvo Pirana in vse ekspoziture luških kapetanij Koper, Izola, Umag in Novi grad. Luška kapetanija Piran je prevzela posle izvršilnega organa za celo področje Debelega rta (Punta Grossa) do izliva reke Mirne, to je do Novigrada.

Delovanje kapetanije se vrši kot poprej, le s to razliko, da se vsi dopisi, statistika in sploh vse, kar pride v poštev, pošiljajo na istrski okrožni odbor.

V okrožnem merilu so bile v smislu sprejetih odlokov postavljene in delujejo sledeče komisije:
1. Zakonodajna komisija.
2. Kontrolna komisija.
3. Komisija za agrarno reformo.
4. Komisija za upravo imovine odsotnih oseb.
5. Epuracijska komisija.
6. Konfiskacijska komisija.
7. Podporni sklad za pomoč žrtvam fašističnega terorja.
8. Komisija za prenos nepremičnin.

KOLEDAR

Sreda 17. decembra
Lazar, Živko
Sonce vzhaja ob 7.41, zahaja ob 16.20. Dolžina dneva 8.39.
Jutri 18. decembra
Gracijan, Ljubo

Spominski dnevi

1853 se je rodil francoski bakteriolog Emil Roux, sodelavec Pasteurja in Mečnikova.

1942 je 2. četa II. bataljona Tomšičeve brigade porušila železniško progo med Škofljico in Šmarjem.

PRESKRBA

Konservirano meso za bolnike. Danes bodo začeli v mestu in podeželju deliti na dodatne nakaznice za bolnike 1 škatlo konserviranega mesa «MEAT PORK» na odrezke z datumom od 11. do 20. t. m. Konec razdeljevanja 31. t. m. Cena: za mesto 57 lir; za podeželje 58 lir.

Zakuha za delavce. Danes 17. t. m. bodo v mestu in podeželju začeli deliti za delavce zaposlene pri težjih in najtežjih delih, 600 gr belih testenin na vse odrezke za zakuho za mesec december dodatne živilske nakaznice. Konec razdeljevanja 31. t. m.

Istočasno bodo začeli deliti v mestu in podeželju za delavce, zaposlene pri težjih ali najtežjih delih pri zavezniških vojaških edinicah 300 gr belih testenin na vse odrezke decembrskih petnajstdnevnih dodatnih nakaznic. Konec razdeljevanja 15. januarja 1948. leta. Cena: za mesto 52 lir, za podeželje 54 lir.

URADNE OBJAVE

Za januar povečan obrok bencina za motorna vozila. Kot je danes naznanil trgovinski oddelek ZVU, je bil nakazani obrok bencina za avtorizirana motorna vozila in motorna kolesa za mesec januar 1948 povečan: zdravniki: vozila pod 12 HP od 30 l na 60 l, vozila nad 12 HP od 60 l na 90 l; javni funkcionarji: vozila pod 12 HP od 70 l na 100 l, nad 12 HP od 100 l na 150 l; zasebni avtomobili: vozila pod 12 HP od 35 l na 50 l, nad 12 HP od 50 l na 75 l; motocikli: od 20 l na 20 l.

Nova ureditev dobave bencina za avtomobile. Transportni oddelek VU je po skupni preučitvi s centrom avtomobilskih transportov objavil, da so razveljavljeni potni listi za civilne avtomobile. S prvim januarjem 1948 bo stopil v veljavo nov «Bencinski listek» (Carta carburante), ki obstoja iz knjižice odrezkov za bencinski obrok. Po teh novih predpisih morajo šoferji enkrat na mesec na urad za obnovo njihovih blokov za bencin. Potrebna navodila za ta novi način daje center avtomobilskih transportov, ulica Rossini št. 4. Vabimo šoferje, da takoj vložijo svojo prošnjo.

ENOTNI SINDIKATI

Enotni sindikat kmetijske stroke obvešča vse svoje terenske zaupnike, da pridejo na izredni sestanek, ki bo v četrtek 18. t. m. v ulici Imbriani 5 zaradi letnega zaključka kolkovanja članskih izkaznic.

Tiskovni urad. Tiskovni zaupniki navedenih tovarniških odborov ES so vabljeni, da se udeleže seje, ki bo v četrtek 18. t. m. ob 17.30 na sedežu v ulici Imbriani: Aquila, Beltrame, Sv. Marko, Salto, Strojna tovarna, Ladjedelnice Sv. Roka, Dreher, Fomt, Gaslini, Ilva, Tržaška industrija znanstvenih proizvodov, Stock, Genel, Fabiani, Acegat, Julijske ladjedelnice, Telve, rafinerija pri Sv. Soboti, Tržaški arsenal, Flent, OMSA, Tovarna testenin Lorenzetti, Tergeste, Gazose, Tovarna testenin Mulič, Delavske zadruge in Kozman. K isti seji so vabljeni tudi tiskovni referenti kemikov, kovinarjev, stavbincev, prevoznikov, tiskarjev, občinskih in kmetskih sindikatov.

HIŠNIKI ES. Danes ob 15. uri bo v ulici Conti 11 predkongresni občni zbor zgoraj imenovane skupine.

Občinski delavci ES. Danes ob 18. uri bo v ulici Imbriani seja upravnega odbora.

Peki. Vsi peki so vabljeni, da dvignejo na sedežu vabilo za tradicionalni božični ples, ki bo v dvorani v ulici Conti 11 na dan pred božičem. Dobiček bo za sklad za siromašnejše tovariše naše stroke.

Tečaj slovenščine. V petek ob 18. uri se bo v ul. Monfort začel tečaj slovenščine. Vabimo vse vpisane, da se ga udeleže. Istočasno opozarjamo vse zakasnele, da se vpisovanje nadaljuje v ulici Monfort.

Zborovanje indipendentistov

V nedeljo ob 10.30 se je zbralo v kinodvorani «Massimo» nekaj sto članov fronte indipendentistov na zborovanje. Predsednik g. Varni je govoril o zgodovini borbe Trsta za neodvisnost. Po govoru so razvili novo tržaško zastavo in jo izročili zastavonoši Blecherju v varstvo. Ta se je v vznesenih besedah zahvalil za izkazano zaupanje.

Po zborovanju je del zborovalcev krenil z novo zastavo na čelu preko trga Stare mitnice in Goldoni na svoj sedež na Korzu. Komaj so odnesli zastavo v hišo in jo razobesili na oknu, se je zbrala na nasprotnem pločniku skupina italijanskih šovinistov, ki so v značilnem južnoitalijanskem narečju vzklikali Italiji in «italijanskemu Trstu». Pozivali so frontaše, naj snamejo zastavo. (Očividno vsaka rdeča zastava zelo škodi njihovemu vidu).

Medtem je prišla policija na motorjih in s kamionom in se postavila med obe skupini. Nek šovinist se je med policaji izmuznil na stran frontašev ter jih začel zmerjati in izzivati. Policija je takoj reagirala in aretirala enega izmed — frontašev, ter pozneje še eno dekle, dočim je pustila izzivača, da se je vrnil «k svojim». Okrog 12.30 sta se obe gruči razšli.

Prosvetna konferenca za Trst

Dne 18. decembra t. l. bo ob 20. uri v dvorani, «Poligrafici» via Trento 2 prosvetna konferenca za odbornike in člane prosvetnih društev iz Trsta. Za odbornike je udeležba obvezna. Ker je nastala nujna potreba po poživitvi prosvetnega delovanja je potrebno, da na konferenci izmenjamo med seboj misli ter napravimo načrt dela, ki nas bo v bodoči sezoni privedlo do uspešnega delovanja prosvetnih društev.

Koncert vokalnega kvinteta

V sredo 17. decembra priredi vokalni kvintet ob 20.30 v dvorani prosvetnega Škamperle pri Sv. Ivanu koncert umetnih, narodnih in partizanskih pesmi ter samospevov. Priporočamo, da se koncerta udeležite v čim večjem številu in s tem dokažete, da visoko cenite našo slovensko pesem.

PROSVETNA DRUŠTVA

KONCERT PRI P. D. ŠKAMPERLE. *V svetoivanski dvorani prosvetnega društva «Škamperle» se vam nudi danes prav lep umetniški užitek. Nastopila bosta odlična baritonista Tone in Roman Petrovčič, sopranistka Rožica Kozem in s harmoniko Marij Sancin. Začetek ob 20.30. Dobiček je namenjen za božičnico revnim otrokom. Vabimo občinstvo, da se koncerta udeleži v čim večjem številu.*

«Nadzornik v domu Birlingov» v Kinu ob morju. V petek 19. t. m. ob 20.30 bo dramska skupina Centra italijanskih kulturnih krožkov pod vodstvom Raoulta Visnovitza nastopila v komediji «Nadzornik v domu Birlingov». Vstopnice po 30 lir so v prodaji na sedežu zgoraj imenovanega Centra, ul. Mazzini 32/II.

Rojstva, smrti in poroke

16. decembra se je rodilo 8 otrok, umrlo je 7 ljudi, poroke pa so bile 4.

Cerkvene poroke: mornar Emil Brunini in zasebnica Gizela Vernbana, drogerist Bario Glassi in matričarka Franja Nuovo, šofer Guido Scoria in zasebnica Karla Colinas, uradnik Pavel Corradi in zasebnica Dragica Bjekar.

Umrli: 81-letni Karel Rechar, 66-letni Ferdinand Bidoli, 82-letna Eliza Pirker, 75-letni Franc Ferglin, 41-letni Silvo Sinico, 33-letni Štefan Dimič, 36-letni Alojz Colledani.

DAROVI IN PRISPEVKI

Za politične pripornike

Zavedne slovenske žene z Peči pri Sovodnjah so darovale za politične pripornike 250 lir.

Za Dijaško matico

Ob priliki zadnjega občnega zbora prosvetnega društva «Oton Župančič» v Štandrežu so člani darovali za «Dijaško matico» 4625 lir.

Radijski sporedi

TRST II (m 238.6/Kc 1260)

v sredo 17. decembra

11.30. Lahka orkestralna glasba. 12.00. Predavanje: Novi svet. 12.10. Reproducirana glasba. 12.45. Napoved časa in poročila. 13.00. Glasba po željah. 13.50. Pestra glasba. 14.15. Pregled tiska. 17.30. Glasbena fantazija. 18.00. Skladbe slovenskih skladateljev. 18.20. Znani valčki. 18.30. Svetovna književnost. 18.45. Fantje na vasi. 19.00. Radijska povest. 19.10. Ženski zbor Radia Ljubljane (prenos iz Ljubljane) dirigira Marolt France. 19.30. Lahka glasba. 19.45. Napoved časa in poročila. 20.00. Glasbene balade. 20.45. Po vsem svetu. 21.00. Slušna igra: Cankarjevo nagradno tekmovanje: Kralj na Betajnovi. 22.30. Večerna plesna glasba. 23.15. Napoved časa in poročila.

KINO

KINO OB MORJU. 15.30: «Starinski vaudeville».
FILODRAMMATICO. 16.00: «Sudanska sužnja». Barvni film. M. Montez, J. Hall.
ARMONIA. 15.30: «Zvezda je zbežala», Jane Povel.
IDEALE. 15.30: «Zunaj onega zidja», Stanlio in Olio.
FENICE. 16.00: «Presenečenja v ljubezni».
ITALIA. 15.30: «Ljubezen, ki sem ti jo poklonil».
ALABARDA. 15.30: «Knjiga džungle», Rose, De Camps in Sabu.
GARIBALDI. 15.30: «Gospod in gospa Smith», Carole Lombard in Robert Montgomery.
IMPERO. 15.00: «Balalajka».
MASSIMO. 15.30: «Znamenje križa», C. Colbert in F. March.
NOVO CINE. 16.00: «Arizona ekspres», G. O'Brien, I. Ware.
ODEON. 14.00: «Saratoga», Ingrid Bergman in G. Cooper.
SAVONA. 15.30: «Oče Sergij» od Tolstoja z Dumesnil-om in A. Borg.

GLEDALIŠČE VERDI

Danes zjutraj se začne prodaja vstopnic za prvo predstavo Mascagnijeve opere «Iris», ki bo jutri za abonente reda C. V soboto bo zadnja predstava «Luize».

Odg. urednik DUSAN HRESCAK
Tisk Stabilimento Tip. Triestino

KRZNA *Popolna izbira za vsak okus. Navadne, srednje in dragocene kožuhovine. — Plačilo tudi na obroke.*
KRZNARSTVO ZILIOTTO
Trst - ul. Trento 11 - tel. 29374

DEŽNI PLAŠČI
OBLEKE, HLAČE, PLAŠČI
V VELIKI IZBIRI PO NAJUGODNEJSIH CENAH V
Magazzini del Corso - Trst
KORSO 1 - BORZNI TRG (Galleria A. Protti)

Z USTANOVNEGA KONGRESA ZAM

Mladina bo izpolnila vse naloge

ter s tem dokazala, da pozna svoje dolžnosti, da hoče odigrati skupno z vsemi demokratičnimi množicami tisto zgodovinsko nalogo, ki ji v tako težkih časih, v katerih živimo, stvarno pripada

SKLEPE KONGRESA SO SPREJELI Z NAVDUŠENJEM

Povzemamo važnejša vprašanja, ki jih je obdelal na ustanovnem kongresu Zveze antifašistične mladine za Tržaško ozemlje tov. ANGEL BLAZINA v svojem referatu: «Za široko demokratično mladinsko fronto». Posamezne odstavke smo izpustili zaradi pomanjkanja prostora. Objavljeni bodo v mladinskem tisku.

Pod geslom «Krepimo mladinsko demokratično fronto pri nas in s tem tudi SFDM» smo proslavili njeno drugo obletnico ustanovitve z mladinskimi predkongresnimi konferencami v Trstu in Kopru. Naša mladina je z veseljem in navdušenjem sprejela vest o sklicanju današnjega kongresa. Da bi bil dnanašnji kongres res kongres vse mladine Tržaškega ozemlja, je pričela mladina s tekmovanjem, katerega namen je bil utrditev naše fronte z volitvami in s tem tudi obnovitev sektorskih, vaških, tovarniških in šolskih odborov. Mladina se je udejstvovala v kulturno-prosvetnem delu, športu in propagandi, širila je demokratični mladinski tisk, nabirala denarna sredstva za kongres in pomagala pri utrditvi pionirske organizacije. Znatno število mladine je prisostvovalo predkongresnim mladinskim

JUGOSLOVANSKI DELEGAT ODLIKUJE ENEGA IZMED MLADINCEV NA PROGI SAMAC-SARAJEVO

konferenoam in volitvam delegatov za današnji kongres. Lahko rečemo, da se je mladina za današnji kongres dobro pripravila. Napak bi bilo, ako bi rekli, da smo napravili vse, kar se je dalo. Toda zavedati se moramo prav danes ob tem važnem mejniku dela mladine Tržaškega ozemlja, da imamo še vedno veliko možnost, da razširimo in utrdimo naše organizacijo s tem da pospešimo naše delovanje. Mladina je zmožna napraviti več kot je napravila. Zato morajo biti bodoče perspektive naše organizacije jasne vsem, da bomo lahko na podlagi skušenj in napak iz preteklosti še bolj uspešno nadaljevali borbo pravičnih mladinskih zahtev.

ZAM je neodvisna organizacija, cilj in program te organizacije je cilj vse mladine našega ozemlja ne glede na nacionalno pripadnost, verski čut, politično mišljenje in socialni položaj. ZAM je lista organizacija, v katero lahko vstopi vsakdo, ki čuti potrebo po enotnosti in borbo mladine za svoje pravice kot svojo lastno dolžnost.

Govornik se je ob tem in kasneje pomudil ob obravnavi organizacijskih vprašanj in razlagi organizacijske strukture.

Ravno tako je velika naloga ZAM, da pokaže mladincem vse sovražnike, ki delajo proti njej, jih razkrinka ter vodi mladino v borbo proti njim in vsem metodam, ki jih ti uporabljajo proti demokratičnim mladinskim silam.

Demokratičnost življenja v naših vrstah odvisi predvsem od pravilnega pojmovanja vloge naše organizacije ter njenega aktivnega sodelovanja pri reševanju skupnih problemov. Naša organizacija je organizirana v tovarniških, šolskih, uličnih in vaških organizacijah ZAM, kjer ima mladina svoje predstavnike, ki vodi in usmerja delo, ki spada v njegov delokrog. Važno vprašanje je tudi problem naše univerze, ki mora nujno odgovarjati potrebam Tržaškega ozemlja. Na naši univerzi si moramo priboriti slovensko fakulteto ter tiste, ki so nujno potrebne za pravilen razvoj tržaške industrije. Solstvo, naj si bo na univerzi ali pa na srednjih in strokovnih šolah, mora biti zgrajeno na principu, da bo s šol odstranjen fašistični in šovinistični duh. Poskrbljeno pa mora biti tudi za to, da bodo imeli dijaki po končanem študiju možnost zaposlitve. Tudi mi moramo k pravilnemu razvoju na šolah prispevati s tem da ustanovimo prav na vseh šolah antifašistično organizacijo ter v njo vključiti vse poštene in dobro misleče dijake, ki jim je pri srcu demokratično urejena šola.

Ne da bi ponovno govorili o stanju, v katerem delajo in živijo mladi delavci, kmetje in uradniki ter o nalogah, ki stojijo danes pred njimi in mladinskimi sindikalnimi voditelji, nam mora biti jasno, da so organizacije ZAM v tovarnah, ulicah in po vaseh nujno potrebne. Delavska in kmečka mladina sta na našem ozemlju glavni steber antifašistične mladinske organizacije, ker se ta mladina zaveda, da so problemi ene in druge nedeljivi ter da so uspehi borbe mladine odvisni od tesne povezave vseh mladinskih slojev. Nujno potrebna je torej krepitev in postavitev mladinske organizacije, kjer ta ne obstoja.

Tudi vprašanje ženske mladine je za nas važno. Med žensko in moško mladino je v naši organizaciji popolna enakopravnost. S tem je tovarišica poklicana, da sodeluje in prispeva po svojih močeh pri reševanju vseh vprašanj, ki se tičejo naše organizacije. Veliko je še pomanjkljivosti v tem pogledu. Mnogokrat vidimo podcenjevanje tovarišic s strani tovarišev, kar je prav za prav znak politične nezgrajenosti posameznih mladincev. Dogaja se celo, da se tovarišice same podcenjujejo. Posledica je ta, da je danes veliko število tovarišic izven naše organizacije, čeprav se njihovo mišljenje v vseh pogledih strinja z načeli ZAM. Upoštevajoč obupno stanje in položaj, v katerem živijo mnoge mladinke, je dolžnost mladine, da se osvobodi ozkosti, ki je v tem primeru zelo škodljiva, in da nudi vsem mladinkam pomoč v njihovi pravični borbi.

Nato je govornik omenil važnost mladinskega tiska in podporo, ki jo mora nuditi organizaciji, kakor tudi članstvo njemu, bodisi s sodelovanjem ali širjenjem. Nadalje se je govornik na kratko pomudil ob finančnih vprašanjih organizacije.

Kulturni dvig mladine je važno vprašanje, ki ga mora naša organizacija reševati. Nam in naši organizaciji ni vseeno, kje in kako se mladina kulturno vzgaja, posvetiti ji moramo vso pozornost. Razen redkih mladinskih kulturnih krožkov, ki jih mladina premalo obiskuje, se mladina kulturno udejstvuje v kulturnih krožkih in društvih, ki jih organizira SHPZ ter italijanska CCP. Vse to ni dovolj. Nam mladini je fašistični režim prepovedal zdravo kulturno vzgojo, prav zato smo jo danes toliko potrebni, če se hočemo dvigniti v duhu novega časa in smislu bratstva med narodi.

ZAM bo s sodelovanjem vse mladine to vprašanje brez dvoma rešila. Pospešili bomo mladinsko kulturno delavnost ter k temu pritegnili tudi vso tisto mladino, ki iz raznih razlogov še do danes ni spoznala pomena zdrave kulture. Ustanoviti je treba nove pevske zbore in nove igralske skupine.

Slično kulturnemu vprašanju je tudi vprašanje športa. Naša organizacija je na tem področju nepopolna. Vsa mladina še ni dojela pomena, da bi se v športu množično udejstvovala ter za to ni bila prisotna pri vsaki borbi ZDTV kot resnično ljudske športne organizacije, katero ZAM podpira z namenom, da se šport sprosti vsake špekulacije ter postane sredstvo za fizično in zdravstveno pomoč vsej mladini.

Pred ZAM je tudi vprašanje pionirjev. Ravno od nas pričakujejo oni in njihove matere vso bratsko jim potrebno pomoč. Mladina je dolžna sodelovati z istim navdušenjem s starši, učitelji in roditeljskimi sveti pri reševanju vprašanja pionirjev, kot se bori za rešitev svojih problemov.

Za vse to delo rabi naša organizacija poleg trdne volje vse mladine tudi dobre mladinske voditelje, ki bodo znali voditi mladino v borbo za njene pravice. Veliko število teh jih je že zrastlo v naši organizaciji v času oborožene in politične borbe proti sovražniku demokracije. Zato moramo študirati vse probleme, ki jih srečujemo v človeškem življenju, izkoristiti moramo mlada leta za učenje, da bomo tako nudili družbi tudi v bodočnosti našo pomoč, katero nujno potrebuje.

Vloga ZAM je torejo v današnjem položaju zelo važna. Povezati mora na osnovi demokratičnih principov, ki so v naši organizaciji, najširše plasti mladine v vsakdanji borbi za rešitev mladinskih problemov, ki so mladini pri srcu in je zato tudi odločena rešiti jih v korist skupnosti. Če izločimo majhno število mladine privilegiranih družin, ki živijo na ramenih poštenega in delovnega ljudstva, ima vsak mladinec in mladinka vseh slojev in narodnosti željo, da si ustvari boljše življenje, istočasno pa se zaveda, da ga nekdo na poti njegovega življenja zavira. Vsa ta mladina mora spoznati, da se bodo v skupni borbi uresničile vse želje poštene mladine in da se bo naša organizacija še okrepila, če bodo zainteresirali za to borbo slehernega mladinca ali mladinko.

Delo v naši organizaciji mora slonečti na realnih in konkretnih temeljih. V vsaki akciji mora mladina videti svoj problem, zato morajo biti te čimbolj konkretne in za vso mladino jasne. Uspeh ene akcije mora dati mladini povod, da se z večjim poletom in mladinskim duhom pridruži reševanju bodočih mladinskih problemov in nalog. Voditelji in organizacija sama morajo poznati življenjske razmere in težnje vseh slojev mladine ter na podlagi tega spoznanja združevati in mobilizirati vso mladino pri reševanju posameznih problemov. Vedno bomo delo uspešno izvedli, če bo problem postavljen tako in če bomo okrog tega znali združiti vso mladino Tržaškega ozemlja.

Bodimo prepričani, da bo tak način podpora, ki jo dobivamo s strani demokratičnih organizacij in vsega ljudstva v bodočnosti še večja; delati pa moramo na tem, da bomo javnost seznanili s našimi problemi. Se več! Naše probleme mora poznati oblast, ki upravlja naše ozemlje. Od nje moramo zahtevati vso podporo in priznanje naših pravic. Odmev naše borbe se bo moral torej slišati povsod pri nas in izven naših meja.

V svesti si moči naše organizacije, enotnosti in bratstva, ki vlada v njej, in zavedajoč se potrebe, da širimo in krepimo mladinsko demokratično fronto Tržaškega ozemlja, imamo možnost, da sedanji mladinski kongres začrta vsaj v širših potezah pot naše organizacije, da se bo tako mladina seznanila z nalogami, ki bodo postavljene pred njo v prihodnjem letu.

Prav tako bo posvečeno delo zaščiti tržaške mladine. ZAM kot pobudnik tega dela bo povabila k sodelovanju vse mladinske organizacije, gospodarske, kulturne, zdravstvene ustanove in ljudi, ki jim je pri srcu rešitev tržaške mladine iz sedanjega položaja.

To delo bo razdeljeno na več odsekov. Zdravstveni odsek bo nudil pomoč mladini, ki je podvržena raznim boleznim, in bo gledal, da bo mladina v tovarnah, vaseh in šolah rešena pred nevarnostjo raznih obolenj. Solski odsek bo skrbel, da se mladina pripravi za poklice, tudi brezposelna in mladina, ki nima možnosti, da bi se šolala. Nravni odsek bo moral poleg zbiranja podatkov tudi nuditi konkretno pomoč in se zavzemati za rešitev tiste mladine, ki je podvržena prostituciji, kriminalu itd. Politično socialni odsek bo imel nalogo, da vodi konkretno borbo proti sovražniku mladine pri nas, proti imperializmu in njegovim hlapcem. Sindikalni odsek se bo boril proti brezposelnosti mladine, da se mladina izobražuje v svojem poklicu in s tem da se bo vsak mladi delavec lahko izučil v svojem poklicu.

Na 1. maj, na praznik delovnega ljudstva bo tudi naša demokratična mladina z vsemi demokratičnimi silami prispevala, da bo ta praznik čimboljše uspel.

Da se na našem ozemlju mladinska demokratična fronta se bolj razširi, kar je to poglavitni pogoj za uspešno borbo vse mladine, bodo v prihodnjem letu tri tekmovanja za razdeljevanje mladinskih izkaznic. Pri tem bo potrebno sodelovanje vsakega mladega antifašista.

Kot vsako leto bomo tudi v prihodnjem praznovali svetovni mladinski teden, ki ga organizira SZDM. Obenem pa bo naša organizacija odposlala v Jugoslavijo in druge vzhodno evropske države mladinske delovne brigade.

Naša mladinska organizacija je z veseljem sprejela povabilo ZDTV, da ustanovi pri nas pripravljalni odbor za udeležbo naših telovadcev na fizkulturnem zletu v Pragi.

Med šolskimi počitnicami bodo organizirani izleti in potovanja dijaških delegacij v inozemstvu.

Zvezi pionirjev bomo predlagali, da skliče pionirska zborovanja, eno na Tržaškem ozemlju pod anglo-ameriško vojaško upravo in drugo na ozemlju pod VUJA.

Ker so v naši organizaciji včlanjeni vsi sloji mladine, bo ena nedelja posvečena mlademu kmetu.

JUGOSLOVANSKA DELEGATA

10. novembra bo demokratična mladina skupno z vso demokratično mladino sveta praznovala 3. obletnico ustanovitve SZDM.

Naša organizacija bo tudi v prihodnjem letu preskrbela za uspešen izid otroške božičnice.

Vprašanje mladink je važno, tudi to bo morala naša organizacija v prihodnjem letu rešiti. Se globlje moramo prodreti v vrste mladink ter jih zainteresirati v borbi za njihove pravice. Smatram za potrebno, da bi novo izvoljeni centralni svet to vprašanje preučil in dal možnost mladini, da ga pravilno reši.

Te in še one, ki nam jih bo bodočnost stavila pred nas, bodo najvažnejše naloge, katere bo morala mladina v prihodnjem letu sprovesti v življenje za svojo in boljšo bodočnost vsega ljudstva.

Ob tej priliki ne smemo prezreti dejstva, da bomo naleteli pri izvrševanju našega programa na odpor onih, ki po nalogu imperialistov z onstran Oceana delajo na tem, da onemogočajo na Tržaškem ozemlju razvoj demokracije.

Dve leti političnih špekulacij okupacijske anglo-ameriške vojaške uprave na našem ozemlju sta bili najboljša šola naši mladini in vsemu ljudstvu, da smo spoznali, da je njihov namen ustvarjanje, ki naj bi služila njihovi riti na našem ozemlju svojo pokekspanzionistični politiki, oziroma za morebitni napad na novonastale ljudske demokracije vzhodne in jugovzhodne Evrope. To so vzroki, ki narekujejo imperializmu, da z razpihovanjem nacionalne mržnje, z razbijanjem enotnosti delovnega ljudstva skuša ustvariti pri nas kolonijo, ki bi popolnoma odgovarjala njihovim naklepom. Primeri Grčije, Indokine itd. kažejo našemu ljudstvu, kam bi lahko njihova imperialistična politika privedla. Zato si je mladina in vse demokratično ljudstvo postavilo za najvažnejšo nalogo borbo proti imperializmu za mir in svoboden procvit našega ozemlja.

FESTIVAL folklore in glasbe v Opatiji

Sedaj ko se je Opatija vrnila v Jugoslavijo, polagoma zopet zavzema tisto mesto, ki ji gre kot kopališču in zdravilišču svetovnega slovesa.

Zimsko sezono bo začela Opatija z velikim festivalom folklore in glasbe v dneh od 25. decembra t. l. do 2. januarja 1948.

Na festivalu bo sprevod istrskih narodnih noš in revija istrskih plesov. Na festivalu bodo nastopali tudi pevski zbor zagrebškega radia in njegovi solisti, balet zagrebškega gledališča ter solisti Ana Rojc, Oskar Harmoš, Orlov in dr., folklorna skupina «J. Vlahović» iz Zagreba, ki je dobila na mladinskem festivalu v Pragi drugo nagrado, pevski zbor ter skupine, simfonični orkester reškega gledališča s solisti prof. Antoniom Janigrom, prof. Božidarjem Kuncem in prof. Antonom Dobronjo.

Člani reškega gledališča bodo izvajali pastirsko igro dubrovniškega pesnika Ivana Gundulića «Dubravka». Tudi otroško gledališče Sušak-Reka bo sodelovalo z eno igro.

Nekaj koncertov bodo zaradi milega podnebja izvedli v znanem razkošnem opatijskem parku. 28. t. m. bo pevski in godalni koncert v Postojnski jami v dvorani, kjer sta nekoč dirigirala Mascagni in Toscanini. Na tem koncertu bosta sodelovala pevski zbor zagrebške radijske postaje in simfonični orkester reškega gledališča. Koncert bo prenašal zagrebški radio.

Kot dopolnilo razstave hrvatske kulture bo ves čas opatijskega festivala v Opatiji tudi razstava slikarjev in kiparjev, razstava knjig, turizma in narodnih izdelkov. Poleg tega pa bodo razstavljena tudi znana istrska vina.

Koncerti in vse druge prireditve bodo v dvorani hotela «Kvarner». Poleg domačih avtorjev bodo izvajali tudi dela najboljših starejših in modernih slovanskih skladateljev.

DELOVNO PREDSEDSTVO KONGRESA: TOV. PESCATORI — GRADBENIK (govori) IN MLADI NOVINAR TOV. VESEL GORAZD

„KRALJ BETAJNOVI" na

K nocojšni addaji na tržaškem radiu II.

Ta članek je predložila uprava SNG za Svobodno tržaško ozemlje vodstvu Radia Trst II in bi moral biti prečitan neposredno pred oddajo. Ker gą je vodstvo Radia Trst II odklonilo, ga objavljamo na tem mestu.

V nocojšnji oddaji boste slišali dramo Kralj na Betajnovi, ki jo je Slovensko narodno gledališče pripravilo v počastitev 29. obletnice smrti Ivana Cankarja.

Ivan Cankar se je rodil 10. maja 1876 v revni bajti na klancu na Vrhniki kot osmi otrok ubožnega krojača, kateremu obrt zaradi nasprotovanja tržkih mogotcev in trgovcev ni nesla niti toliko, da bi vsaj za silo mogel preživljati svojo številno družino. Lakota je bila delež mladega Cankarja. Zato se je spominjal svoje mladosti z grenkobo in ogorčenjem nad krivicami, ki jih je trpela njegova družina, ter z otožno mislijo na mater mučenico, ki je hrabro prenašala zasmeh in ponižanje za grenki kruh, da je mogla nasititi svoje otroke.

(Op. ur.: *Nato je v bližnih obrisih podan Cankarjev življenjepis — kar smo zaradi pomanjkanja prostora opustili).*

Ivan Cankar je največji slovenski pisatelj in mojster slovenskega pripovednega jezika. Bil je med tistimi redkimi pisatelji tiste dobe, ki svojega pisateljskega poklica niso smatrali samo za službo lepemu besedičenju, ki ne bi imelo nobenega opravka z življenjem. Cankar se ni zapiral pred življenjem, temveč je stal sredi njega in ga proučeval, da bi ločil resnico od laži in pravico od krivice, s katero se je že v rojstnem kraju tako kruto srečal. Umetnost mu je pomenila orožje v službi ljudstva, orožje, s katerim je neusmiljeno bil nasilje, laž in hinavščino malomeščanske družbe. Razkrinkaval je tedanje politične veljake, posvetno in cerkveno gosposko ter razgaljal krivice, s katerimi so utrjevali svojo oblast. V svojih delih je dalje prikazoval bede in gorje ponižanih ter razžaljenih, usodo hlapcev in dninarjev ter propadajočih obrtnikov, ki jim je meščanska družba s svojim načinom proizvodnje izpodjedala obstoj, pa spet usodo tistih iz vrst ljudstva in ljudstvu zveste inteligence, ki niso hoteli upogniti hrbtenice in prodati svojega prepričanja in vesti.

Prav zaradi te svoje neustrašene borbe za resnico in pravico si je Cankar nakopal sovraštvo obeh tedaj vodilnih strank — klerikalne, katere predstavnik je dal celo zažgati njegovo zbirko pesmi Erotika — in liberalne, pridobil pa si je ljubezen in spoštovanje ljudstva, ki je razumelo Cankarjevo besedo, saj je bila iz njegovih ust vzeta. Tedanji oblastniki so hoteli Cankarja onemogočiti. Zato so njihovi kritiki zavzeli do njega odklonilno stališče, češ da je sanjač in romantik. Toda ljudstvo je razumelo, da je v Cankarjevih sanjah, v katerih je hrepenel stran od tedanje gnilobe, slutnja lepših, pravičnejših dni, in v njegovi žalosti ter otožnosti volja za neizprosno borbo za lepšo podobo sveta in svetlejšo bodočnost slovenskega naroda. Vsi Cankarjevi junaki so borci za pravico in resnico.

V okviru tega kratkega uvoda pred oddajo je nemogoče našteti vsa njegova dela, saj ima kazalo njegovih spisov 15 strani samih naslovov, ter jih razčlenjevati. Tu naj vam prikličemo v spomin le naslednja dela: Zbirka črtic Vinjete, v katerih se Cankar že uveljavija kot borec zoper družbene krivice; Tujci; Popotovanje Nikolaja Nikiča; Na klancu, v katerem je prispodobil vrhniški klanec, kjer je stanovala vrhniška revščina, vsej trpeči domovini, in v katerem je postavil svoji materi spomenik, kakor ga nima človeška mati. Vrsto simbolov je ustvaril v knjigah: Hiša Marije Pomočnice — Križ na gori, Martin Kačur, zlasti pa v noveli Hlapec Jernej in njegova pravica, ki jo je slovstvni zgodovinar Ivan Prijatelj označil kot velik umotvor. V tej noveli, v kateri se prepletata simbolika in realizem, je Cankar prikazal hlapca, ki je štirideset let delal pri hiši, nato pa ga je mladi gospodar spodil na cesto. Jernej ne more verjeti, da ga je smel mladi Sitar spoditi iz hiše, ki jo je Jernej sam postavil, in da je beraška malha edino plačilo za štirideset let znoja. Zato se napoti iskat pravico. Išče jo pri županu, na sodniji, pri cesarju in župniku, a je ne najde.

Omenimo naj še Krpanovo kobilo, Bele krizanteme, Kurenta, Za križem, Moje življenje, avtobiografsko povest Grešnik Lenart in Podobe iz sanj, ki jih je napisal v letih strahote med prvo svetovno vojno. Vrhunec Cankarjevega ustvarjanja so njegovi realistični spisi, predvsem pa njegove drame, v katerih se približuje realizmu Maksima Gorskega in ki predstavljajo danes osnovo repertoarja vseh slovenskih in jugoslovanskih gledališč. V Jakobu Rudi je prikazal moralni razkroj malomeščanske družbe, z Narodovim blagrom je jedko ošvrknil kramarstvo in zlagano rodoljubje slovenskih politikov, v Kralju na Betajnovi, ki je njegova najboljša drama, je prikazal pogubno prodiranje kapitalizma na vasi in genialno narisal resnico, da si v borbi proti ljudstvu podajo roke oblastniki vseh političnih formacij, ne glede na razlike v njihovih nazorih; v Hlapcih je udaril po hlapčevski miselnosti, ki je vladala med tedanjo inteligenco, v Lepi Vidi pa je večnočil hrepenenje slovenskega človeka po sreči in lepoti. Jedka farsa na hinavščino in svetohlinstvo je Pohujšanje v dolini šentflorijanski.

Cankar se za zmago pravic delovnega ljudstva ni boril samo s peresom. Šel je tudi v politično borbo. Pridružil se je delavskemu gibanju, govoril na zborih in predaval delavcem. Posebno znan je govor, ki ga je govoril leta 1907 tržaškim delavcem o slovenski kulturi in v katerem je pozval delavce v boj za popolno politično in socialno osvobojenje, zakaj brez politične in socialne svobode ni mogoča kulturna svoboda. Istega leta je Cankar kandidiral na listi socialdemokratske stranke v revirjih Trbovlje in Zagorje, a na teh volitvah je bila delavska organizacija še preslaba, da bi zmagala.

Kakor za zmago pravice se je Cankar boril tudi za uresničenje nacionalnih teženj zatiranega slovenskega naroda. Uresničenje t. . teženj je videl v rešitvi izpod avstrijskega jarma in v združitvi Slovencev z drugimi jugoslovanskimi narodi v federativni republiki. Zaradi te svoje protiavstrijske miselnosti je bil med prvo svetovno vojno vojno celo zaprt. Bil je tudi prvi med Slovenci, ki je spoznal veliko vlogo delavskega razreda za slovenski narod v njegovi borbi za popolno nacionalno in socialno osvobojenje. Danes, ki je za večino slovenskega naroda zgodovina že potrdila njegovo spoznanje za pravilno, nam še posebno preroško zvene besede, ki jih je položil na usta Jermanu v Hlapcih: «Narod si bo pisal sodbo sam; ne frak mu je ne bo in ne talar!»

«SPREJETE NALOGE BODO IZVEDENE!»

Iz Jugoslavije

Novo delavsko mesto pri Beogradu

BEOGRAD. — V industrijskem središču Rakovica pri Beogradu gradijo veliko moderno delavsko mesto, ki bo štelo 16.000 prebivalcev. V mestu bodo bivali delavci tovarn motorjev in njihove družine.

Istrski kamnolomi

PULJ. — Uprava istrskih kamnolomov je začela z graditvijo raznih naprav, ki bodo omogočile zvišanje proizvodnje in zboljšanje delovnih pogojev.

V letu 1948 bodo v Istri zgradili industrijski centrum za obdelovanje kamna istrskih kamnolomov. V raznih krajih Istre gradijo številna javna poslopja.

Obdelovalne zadruge v Sloveniji

LJUBLJANA. — Kmečke obdelovalne zadruge v Sloveniji se vedno bolj širijo. Sedaj je v Sloveniji 42 takih zadrug, dočim jih je bilo lani 33. V te zadruge je včlanjenih 1275 družin, ki imajo 6200 hektarjev zemlje. Večina teh zadrug se bavi s poljedelstvom, vinarstvom in živinorejo. Ljudske oblasti dobavljajo poljedelske stroje ter napeljujejo električni tok tem zadrugam.

Pogozdovanje v Sloveniji

BEOGRAD. — 30 tisoč članov beograjske Ljudske fronte je sodelovalo z mladinskimi delovnimi brigadami iz vse Jugoslavije pri graditvi tovarne v Železniku pri Beogradu. Člani Ljudske fronte so tudi sodelovali pri pogozdovanju v okolici Beograda. Na podlagi načrta bi morali zasaditi 200.000 sadik, ta načrt pa so prekoračili in zasadili 214.000 sadik.

Teden v slikah

MEDTEM KO PRIHAJA IZ AMERIKE POMOČ, SE TEROR MONARHO-FAŠISTOV V GRČIJI STALNO JAČA. — MONARHO-FAŠIST DAJE MILOSTNE STRELE STIRIM NA SMRT OBSOJENIM RODOLJUBOM.

SKUPINA GRŠKIH DEMOKRATOV PRED USTRELITVIJO. RODOLJUB *EFTYMIS PASS (drugi z desne)* MED ČITANJEM OBSODBE, Z DVIGANJEM ROKE DAJE SVOJIM TOVARIŠEM ZNAK, DA ZAPOJO REVOLUCIONARNE PESMI.

PARIZ. — SMETI, KI SO JE V ČASU STAVKE NABRALE PO PARIŠKIH ULICAH, MOČNO OVIRAJO PROMET. TAKO SO MORALI PONEKOD TUDI TISTI, KI SO S SVOJIMI VOZILI KRIŽARILI PO KUPČIJAH PO PARIZU — OBSTATI MED SMETMI IN SE TAKO HOTE ALI NEHOTE POKORITI VOLJI DELAVSKIH MNOŽIC, KI SE NOČEJO ODPOVEDATI SVOJIM PRAVICAM.

V INDONEZIJI JE KAKOR V GRČIJI, LE S TO RAZLIKO, DA TAM NAMESTO MONARHO-FAŠISTOV »SKRBE ZA RED« HOLANDCI.

PRIZOR Z RIMSKIH ULIC V DNEH VELIKEGA PARTIZANSKEGA KONGRESA, KI SO SE GA UDELEŽILI TUDI DELEGATI JUGOSLOVANSKIH, SOVJETSKIH IN TRŽAŠKIH PARTIZANOV. PARTIZANSKI ZASTAVONOŠE NA TRGU VENEZIJA, POTEM KO SO POLOŽILI VENEC NA GROB NEZNANEGA VOJAKA.

KOROŠCI HOČEJO K DOMOVINI

Kljub dolgoletnemu, točneje rečeno tisočletnemu, neprestanemu germaniziranju slovenskega življa na Koroškem, Slovenci niso izginili. Ohranili so svoje bistvo, svojo nacionalnost. Ta večstoletna borba seveda ni bila izvršena brez ogromnih naporov. Slovenska Koroška — nekoč središče slovenske države — je bila vse do današnjega 20. stoletja in preko duhovno središče vseh Slovencev. Iz Koroške je izšla ideja «Zedinjene Slovenije», na Koroškem je bilo tiskanih največ slovenskih knjig. Prav tako je Koroška del slovenske skupnosti v gospodarskem pogledu, kajti navezana je na uvoz življenjskih potrebščin iz jugovzhoda.

Prerez gospodarskega stanja, oziroma socialno poreklo koroškega prebivalstva nam kaže, da je pretežna večina slovenskega prebivalstva sestavljena iz malih in srednjih kmetov ter delavcev. Vsa veleposestva in večja posestva, tovarne, so v nemških rokah, izrabljajoč slovensko delovno silo za svojo bogatitev na eni strani in gospodarsko ter z njim povezano nacionalno zatiranje na drugi strani. Zatorej moremo potegniti črto ločnico med bogataši — Nemci ter delovnim ljudstvom — Slovenci. Zato je boj slovenskega naroda na Koroškem v narodnostnem oziru neločljivo povezan s socialnim bojem. Kakor je bilo pričakovati se je maloštevilni, imovitejši del prebivalstva povezal s predstavniki mednarodnega kapitala.

Pogoji za oborožen upor, kakršnega so izvedli koroški Slovenci, so bili enaki na vsem ostalem avstrijskem ozemlju, vendar so bili oni edini, ki so začeli boj proti osovraženemu hitlerizmu v mejah bivšega nemškega rajha. Preko 3000 borcev se je skoro v srcu nemške države borilo požrtvovalno in neustrašno z daleko nadmočnim sovražnikom, ki se je besno zaganjal v razmeroma maloštevilni del slovenskega naroda. Deloma že preje, deloma po porazu Nemčije, so koroški borci osvobodili ob podpori Jugoslovanske armade z lastnimi silami ozemlje slovenske Koroške. *Ta koj je pokazal, da plebiscit leta 1920. s papirnatimi lističi ni bil in ni mogel biti izraz razpoloženja ljudstva na Koroškem.*

Po odhodu Jugoslovanske armade je bila tedaj ustvarjena ljudska oblast zatrta, zavezniške sile pa ne izpolnjujejo obvez sobojujočega zaveznika, temveč ponovno vršijo pritisk prav na slovenski del prebivalstva Koroške. Vse slovenske antifašistične organizacije, vključno Osvobodilna fronta, niso priznane in so bile prepovedane. Reka Drava deli ozemlje Koroške na dva dela, zdaj pa predstavlja tudi mejo tako imenovane «zaporne cone», ki je strogo zastražena. V začetku je bila ta meja zasedena od britanskih in avstrijskih «varnostnih organov», v juliju mesecu tekočega leta pa je avstrijska oblast prevzela zaporo v celoti. Ta zaporna črta je ohromela vse gospodarsko življenje in preprečuje zamenjavo življenjskih dobrin med južnim in severnim delom Koroške. V tej zaporni coni se potepa mnogo madjarskih in jugoslovanskih fašistov, ki so zbežali iz domovine v strahu pred lastnim ljudstvom zaradi številnih zločinov v času okupacije. Zvesti svojim tradicijam nadaljujejo svoje razdiralno delovanje in zastrupljajo z lažno propagando tamkajšnji življ ter z njim lastnim nasiljem ogrožajo demokratično prebivalstvo. Vsakomur je jasno, da je ta meja ločnica na Dravi danes po tolikih mesecih po končani vojni popolnoma neumestna, nepotrebna in odveč. Namen je jasen: razdvojiti še na manjše koščke del malega slovenskega naroda, ki biva začasno izven njegove skupnosti, ga one mogočiti politično in gospodarsko.

Koroška dežela industrijsko ni močno razvita in prevladuje kmetijstvo, ki pa je zaradi slabe plodnosti zemlje nezadovoljivo, vsled česar je najbolj razvita živinoreja in gozdarstvo. Že od davnega so grofje in veleposestniki — priseljeni germanizatorji izžemali male slovenske kmete. Današnje stanje je docela podobno preteklemu: vse gospodarske uredbe se izvajajo v korist nemških veleposestnikov in istočasno v škodo revnejšega slovenskega kmečkega prebivalstva.

V času okupacije je gospodarstvo zelo trpelo, polja so bila slabo obdelana, zlasti gozdovi — zopet predvsem malih kmetov — so bili močno razredčeni, dočim so gozdovi veleposestnikov dobro očuvani in dogaja se celo, da njihov les trohni v obširnih gozdnih predelih, medtem ko so mali posestniki prisiljeni zaradi slabega gospodarskega položaja še nadalje trebiti svoje že opustošene gozdove. Vedno znova se poraja ista slika: vsepovsod je prizadet mali, revni kmet, dočim imovitejši veleposestniki — nemški kolonizatorji vedno najdejo dovolj zaščite in utrjujejo še nadalje svoj gospodarski in politični položaj. Prehranben položaj je več kot porazen. Delovne množice so podhranjene, špekulanti in črnoborzijanci pa zaradi nezadostnih življenjskih zalog zlorabljajo težko gospodarsko stanje v špekulativne namene. Pri tem jim seveda temeljito pomagajo pobegli balkanski fašisti, ki se pečajo z umazanimi posli. Prisotnost teh «razseljenih oseb» ob avstrijsko-jugoslovanski meji ni naključje. Njihovo delovanje se staplja z ostalimi velikonemškimi cilji utreti s silo pot proti jugovzhodu, poskus, ki je že dvakrat temeljito izpodletel.

Razumljivo je, da bivša jugoslovanska protiljudska državna ureditev ni mogla biti ideal za koroške Slovence, vendar so kljub temu neprestano želeli pridružiti se z ostalimi Slovenci v državno skupnost.

Danes po temeljiti notranji preobrazbi Jugoslavije vsled njenih demokratičnih pridobitev, je njihova želja po združitvi še močnejša in koroški Slovenci nestrpno čakajo pravične rešitve.

«Izslediti in kaznovati je treba vse agente Gestapa in agente fašistične milice Darnanda, kaznovati vse izdajalce in kolaboracioniste z Nemci in z višijsko vlado... odstraniti iz upravnega aparata in iz profesionalnega življenja vse tiste, ki so sodelovali s sovražnikom in imeli javna mesta med okupacijo.... Zahtevati zaplenitev vsega premoženja izdajalcev in črnoborzijancev».

Tako je bilo zapisano v programu, ki ga je 14. marca 1944 napovedal Narodni odporniški

svet, in ki so ga podpisale vse stranke in organizacije, ki so sodelovale v odporniškem gibanju.

Tako bi bilo treba ravnati in onemogočiti fašističnim skupinam, da bi še kdaj škodovale državi.

Toda to ni bilo v političnih načrtih De Gaulea, čim je prišel iz Londona, ker bi ga temeljita epuracija filonacistov spravila ob njegove najzvestejše in najvdanejše privržence. Namesto da bi neizprosno zasledoval vse kolaboracioniste in jih kaznoval, kakor bi to šlo, je skušal od prvega dneva osvoboditve rešiti najvažnejše kolaboracioniste. Res je, da sta bila ustreljena Laval in De Brinon, toda ona dva bi bila lahko marsikaj razkrila, če bi ju

Francoske „epurirance" in kolaboracioniste ščiti

sveti zaščitnik Charles de Gaulle

pustili pri življenju, kar ne bi bilo prijetno. Treba pa je bilo tudi le računati na ljudsko jezo, ki je zahtevala pravico. Tudi številni manjši in najmanjši privrženci so plačali z življenjem svoje zločine, toda to niso bili tisti, ki bi lahko bog ve kaj služili generalu.

De Gaulle je med svojim «kraljevanjem» pomilostil najvažnejše kolaboracioniste in krvnike francoskega ljudstva: maršala Pétaina, gen. Dentza, ki je bil izročil Pariz Nemcem in se boril proti zaveznikom v Siriji, kamor ga je bil poslal Hitler kot visokega komisarja; Henryja Beranda, ravnatelja lista «Gringoire», t. j. tistega, ki je hotel pahniti Anglijo v sužnost. Razen tega je De Gaulle pomilostil viške sodnike Denona, Guyenotą in Cottina, ki so redno pošiljali v smrt na stotine patriotov in partizanov; inšpektor Gautherie, ki je aretiral in osebno izročil SS-ovcem 315 partizanov ter Claude Ledanseur, krvnik in mučitelj v zloglasni pariški «Vili žalosti», sta si rešila življenje po De Gaullovi zaslugi.

Tako je «grand resistant» iz Londona pomilostil vse šefe milice, policije in zaporov.

Veliko število francoskih nacistov, ki so se okoristili s počasnostjo zakonov in s pomanjkljivostmi epuracijskega aparata, je zbežalo pred smrtno kaznijo.

Nekateri višijski ministri, kakor Flaudin, Charbin in Lamirand so bili celo oproščeni in to po neposrednem posredovanju ali po ugodnih izpovedih Degaulleovih londonskih «borcev».

Toda še več. 10. julija je gen. Bridoux, bivši vojni minister z Nemci z lahkoto zbežal iz hotela «de Grâce», kjer je bil «zaprt»; 4. septembra so štiri bivši SS-ovski častniki prosto zapustili ječo v Villejuif; samo v decembru je množično zbežalo iz koncentracijskega taborišča v

Carrère nad 1.100 bivših miličnikov in pripadnikov protiboljševiške legije. 20. novembra je iz znanega zapora Fresnes v Parizu zbežalo 5 znanih kolaboracionističnih industrijcev.

Demokristjanski in degolistični minister De Menthon je odpravil epuracijske komisije že v septembru 1944 (takoj po osvoboditvi). V novembru 1944 je pariški epuracijski dvor nenadoma prekinil svoje delovanje.

Mnogo hujše pa je to, da niso epurirali vojske. Zato ni težko najti v službi častnikov, ki so bili ostali «v službi» tudi med nemško zasedbo. List francoskih partizanov «France d'Abord» je pred kratkim pisal v senzacionalnih odkritjih o preteklosti kapetana, ki je v efektivni službi, Roberta Deglane, ki je bil nacistični vohun in poveljnik nekega francoskega taborišča v Nemčiji. Degolistični vojni minister Michelet je poznal vso Deglanovo storijo, pa je rajši molčal. Pod pritiskom odkritij tega lista je dal aretirati bivšega vohuna, ki pa je bil po kratkem zaporu izpuščen in poslan na odgovorno mesto v Bretagno, kjer je še sedaj kot kapetan.

General Duchasson, polkovnik,

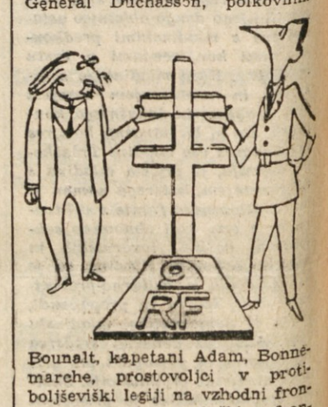

Bounalt, kapetani Adam, Bonnemarche, prostovoljci v protiboljševiški legiji na vzhodni fronti so še vedno v službi v francoski vojski. Višek pa je dosegel kapetan Lecas, ki je pripadal isti legiji in ki je bil zato povišan v častnika «Častne legije!»

§ BRIVEC

— No, in kaj bi vi rekli o objektu, ki ga brijem danes? Boste trdili morda, da ne bom nikoli več bril, če bi ga obril — kot se spodobi, seveda — z vsemi tolikimi, in tolikimi, ki so nam jih podarili v poslednjih dveh letih? Eh — ne trdite, ne recite tega, za božjo voljo! To je star «vic»!

BRIVEC s. r.

P. S. — Najboljše odgovore bom nagradil. Pošljite jih zato čim prej!

Na sedežu ONU

Novinar: — *Gotovo je zopet govoril Višinski, ko so vsi takšni...*

Pravijo...

da je burja brila pretekli teden po Trstu zato, ker ni bilo našega «Brivca»;

da bodo esuli ustanovili v Južni Ameriki Novi Trst;

da se bodo tam pečali z živinorejo in so zato naročili več zvoncev po vzorcu onega od Sv. Justa;

da bodo povabili tja conski svet, ko bodo napravili dovolj ležalnih stolov;

da bodo ustanovili tam časopis «Il nuovo popolo di Trieste»;

∴

da so ustanovili v sodn palači urad za tisk;

da je ta poročal o avtomobilski nesreči potem ko je delavec, ki si je polomil nogo, že zdavnaj zopet hodil;

∴

da so našli v neki «fojbi» blizu Gropade ostanke crknjenega osla;

∴

da so Cardile in pajdaši po nesreči, ubili Milko Vrabčevo;

da so nameravali pobiti vse ljudi v krožku «Vojka Šmuc»;

da je bila kriva strojnica, ki ni hotela prav delati, da tega niso storili;

da je zato zahteval državni tožilec smrtno kazen za strojnico;

da je zahteval oprostitev za morilce, ker niso oni krivi, če niso pobili vseh ljudi v krožku;

∴

da je zavezniški visoki oblastnik vprašal neko Tržačanko, če je zadovoljna sedaj, ko ni več fašistov. Ženica mu je odgovorila: «Res, res jih ni več, zdaj so vsi pri civilni policiji!»;

∴

da je letos Sv. Miklavž bogato obdaril gornjo okolico. ASIZŽ z Občin je pustil 410 darov za pionirčke;

da so pionirčki s Konkonela pričakali Sv. Miklavža v veseli družbi svojih staršev, katerim so prav lepo prikazali «Povodnega moža»;

da so pionirčki iz Cola isto tako razveselili svoje starše z lepo uspelo kulturno prireditvijo;

da je sv. Miklavž, zaradi starosti precej kratkoviden, saj je vse Padričane prištel k pionirčkom in jih vsevprek obdaril. Zavedel se je šele, ko so se po obdaritvi zasukali v poskočne valčke in mazurke;

∴

da Prosvetno društvo v Manzanu — spi — medtem ko vsa druga udarniško delujejo;

da so Cežarani aktivni, ali samo nekateri delajo, drugi samopravijo;

da je prašič tov. Stefanije tehtal 270. kg., da jih ga je prišlo mnogo pogledat, ko so ga zaklali;

da Pobežani in drugi niso še videli takega;

da je tov. Sokol dejal v neki družbi, da je prav dober in da takega še ni jedel;

da ima tov. Dušan, od kar je v službi, preveč dela, da je napisni društveni blagajnik Grguriš;

da je vse to videl tajnik neke skupine, ki ni nikdar izdal svoje domovine;

da ga Tončka večkrat poboža, ker tako po resnici poroča;

da ga pozna samo Tončka, ki pa tega nikomur ne izda;

∴

da je tov. Danilo zelo lep fant. Zato se ne čudimo, da vedno zvoni telefon halo: ali je Danilo?

da je dežja dovolj. Tički pravijo, da bi se naš Urio rad z motorjem vozil in, da bi to tudi storil, če bi mesto vode deževal bencin.

da so Bazovke krasne punce, saj se je tudi naš Rikec, — Bowman openske mladine v eno zaljubil... voščila za dobro raco.

da v Pobegih pravijo, da so Čežarani vedno v časopisu, da imajo v Čežarjih aktivnega dopisnikarja.

∴

...da morate vedno sami uganiti, kje kaj pravijo;

...da vam prav gotovo pri tem ne bo pomagal glavni dopisnik humorističnega lista «Kraška burja» gospod Janez Žepredolgonepodkrajšanaindolgonepobožanabrada.

Vse za „patrio"!

I. šovinist: — *Strela, pa zakaj si poročil tako pošast?*

II. šovinist: — *Kakšna pošast! Kliče se Itala!*

sna deska na sedežu SIAU res lepa, samo streha se bo podrla;

∴

da je ricmanjski mežnar Lázar tako močno zvonil z velikim zvonom, da ga je razbil;

da sedaj vleče samo malega in srednjega;

da so velikega zakrpali in da je v rezervi;

da prihaja vsako nedeljo v Ricmanje skupina mestnih ljudi;

da eden med njimi zbira novice in jih sproti poroča brivcu;

∴

da imajo v cerkvi v Ricmanjih dve mladi organistki;

da organistka A. sama orgla in poje;

da organistka B. samo orgla;

da se ne morejo ljudje zediniti, katera orgla bolj razglašeno;

da je ricmanjski športni klub uničen in se referent odpoveduje temu tako častnemu mestu;

da domači športni simpatizerji posečajo italijanske in slovenske športne prireditve;

da je zadnje čase ricmanjski pevski zbor zelo pomnožil svoje vrste in da ima sedaj skoro 100 članov;

da se je pri številu pevcev zadnja ničla vrnila tja po pomoti;

da je sklenil prosvetni odbor v Ricmanjih zgraditi za poletne prireditve obširen in močan oder;

da bo potrebni les in vse drugo preskrbel oziroma povrnil biv-

BRDA SO TRDA, KRAS KAMNIT, DRUGAM SE KAJ KMALU BO MORAL SELIT: «SLOVENSKI PRIMOREC».

Stranke v Italiji

— Za katero stranko ste — ali za demokristjansko ali «Uomo qualunque»?

— Jaz sem za delo in kos kruha.

«Brivec» je danes izšel, kakor vidite, v skrčenem obsegu. Zaradi tega je izostalo: «Tinca in Marjanca», «Brivčev čopič» in drugih zanimivih zadevic za mali milijon.

Toliko v pojasnilo, da se ne boste čudili in predolgo iskali!

— Ampak, gospod Janez, vozite bolj počasi, ko veste, da še nisem bila nikoli na motorju.

— Tudi jaz ne, gospodična!

„Due soci" v „boogie-woogie" časih

«Oh, da mi je imeti kamion, to bi se služilo. Da, zaslužilo. Zaslužek. Sladkor. Pesek kot sladkor, sladkor kot pesek!».

Gian Battista razmišlja.

«Kaj če bi pomešal tako malo peska med sladkor, malenkost na kilogram, sladkor bi se pocenil, ljudje bi raje kupovali, zaslužek bi bil večji, pesek je zastonj!».

Sklene.

«Zvečer v mraku ali pa ponoči, ko bodo ljudje šli izpred hišnih vrat v svoja stanovanja, pridem z vrečico po pesek in poskušam. Mogoče se bo obneslo».

Se enkrat potipa pesek.

«Res droben kot sladkor in tudi barva kot sladkor».

* * *

Lep popoldan. Ogel ulice Fabio Severo. V vse smeri na Krasu odhajajo od tod avtobusi. Hišica prodajalca časopisov, pa bencinska črpalka, prav ob dolgem zidu še neka hišica, blizu nje kamnita klopica, nekaj bledičavega gvrničevja in par slabokrvnih smrek, naprej veliki kupi opeke in zadaj slavni hotel Coroneo.

Ob zgodnjih popoldanskih urah se tam tare deželanov z našega Krasa, vse čaka na avtobus, prerivanje za sedeže, kajti nobenemu se ne da stati med vožnjo na Kras. Eni imajo v rokah torbe, drugi aktovke, tretji kovčege, praznih rok ni menda nobeden.

Na kamniti klopici sedi mož s polpriprtim kovčegom. Zvedavo gleda okoli sebe, vsakega posebej tehta, tu pa tam se spusti v pogovor z deželanom, še najraje pa se pogovarja z ženskami. Najbolje mu teče beseda laški, pa če treba, si pomaga tudi po hrvaško. Avtobusi prihajajo in odhajajo, ljudje se prerivajo, če treba tudi kolnejo in zmerjajo, možu s polpriprtim kovčegom na klopici, pa se ne mudi nikamor.

Vse kaže, da je slabe volje. Menil je, da bo napravil dobro kupčijo in naplahtal «ščave» s peskom za sladkor, pa mu ni uspelo.

«Kupite zukero, prima kvalitето», je silil v deželanko, «roba inglese». «Kaj bo roba inglese, reva sleparska), ga je nagnala kraška gospodinja, «Angleži ga sami nimajo in ga oni sami dobijo malenkost na karte, pa boš ti prodajal angleški sladkor», mu jih je plela v občo zabavo poslušalcev.

Vendar eno ptičico je pa le ujel na limance. Dol z Romanje je prišel starejši gospod. Ni da bi mu ocenil leta, prej bi mu jih dal več kot manj. Na nogah prašne sandale, platnene nezlikane hlače, brez suknje, srajca na elastiko preko popka, okoli ust rumen od jajčnega rumenjaka, v rokah zajetna aktovka. Z Gian Battisto sta se takoj zapletla v zaupen pogovor. Uljudni gospod Gian Battista ni vedel, kako naj mu reče ali naj ga počasti z doktorjem ali prečastitim ali z maestro.

«In je dober sladkor?».

Najboljši, doktor, samo poglejte in pokušajte».

Vtaknil je prst v gornjo plast, kjer je bil res sladkor in oblizal prst. Lizal je in omokal, nato si je lizal še ustnice, tako da si je izlizal še preostali rumenjak od izpitega jajca, ki daje starejšim gospodom moč.

«Dajte mi ga en kilogram».

«Ali bi ne vzeli, prečastiti, dve kili, imam zavojčke po dve kili, doktor. Tako dober angleški in tako poceni. Povem vam, še še me boste iskali».

In bil je jasnovidec, kajti res ga je iskal, da zahteva od njega denar nazaj ali pa javi pristojni zakoniti oblasti.

«Pa dajte dve kili».

«Izvolite, maestro, ali ne bi mogoče vzeli štiri kilograme. Pravim vam, iskali me še boste».

Gospod je potegnil denarnico, polno raznih papirjev in papirčkov, plačal, sladkor pa spravil v zajetno aktovko. Ves vesel je odšel usmiljeni gospod, kupil je poceni dva kilograma sladkorja in ga bo nesel ubogi nesrečni mladi vdovi na Občine, ki tako rada pije sladko kavo.

Nič ni šla dobro trgovina s sladkorjem, tudi z novim sladkorjem ne. Gian Battista je bil zelo slabe volje, začel je preklinjati na tiho pri sebi «ščave», potem je začel kleti in slabo želeti Jugoslaviji. Manjkal mu je prijatelj v tej duševni stiski. Mimo je prihajal prodajalec s časopisi.

«Daj mi «Voce libera»! Je kaj novega?».

«Oh, novega dosti, pa še več ima «Lavoratore».

Gian Battista je samo grdo pogledal. Odprl je «Voce libera».

Kakšna uteha za njegovo razbičano trgovsko dušo!

«Saj jih bo kmalu vzel vrag in nato se vrnem v Istro in zopet bom gospod. Pokazal jim bom. Se bom sluga na občini, še bom politični

(Se nadaljuje)